

A BEVÁNDORLÓ

MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Szerkeszti: SINGER MIHÁLY.

MAI SZÁMUNK 5 CENT.

VI. Évfolyam. 75. szám.

NEW YORK, N. Y., PASSAIC, N. J., PITTSBURG, Pa., CHICAGO, Ill., PÉNTEK, 1909. SZEPTEMBER 17-én.

VI. Year. No. 75.

KOSSUTH LAJOS SZÜLETÉSNAPJÁRA.

Irta: Gróf Kreith Béla.

Kossuthnak nagyságáról a vitaközös hangján szólni nem lehet, nem szabad. Nála csak konstatalni lehet, hogy a nagyok legnagyobbja volt. És hogy elvéte mégis találkoznak egyesek, kik megtevéni igyekeznek a történelem által neki juttatott örök-zöld babért, kisebbiteni törekseinek a homlokát övező glóriát — azt legfeljebb annak a körülménynek tudhatjuk be, hogy vakító szelleme, diadális élete, korszakalkotó tettei még nagyon közel esnek hozzánk. Nincs meg az a kellő távlat, melyre a historikusnak szüksége van, melynél az ítélőképesség kellőképpen érvényesülni tud. Minél jobban távolodunk Kossuth korától, annál ragyogóbban látjuk tündökölni az ő óriási lángszellemét, annál inkább bontakozik ki teljes nagyságában.

Kossuth Lajos a legnagyobb ember volt a magyar nemzet történetében s a világ-történelem legkiválóbb szereplőivel is — mondhatni — egyenrangú.

Ha visszafelé tekintünk nemzetünk ezeréves történetére, a letűnt múlt ködében világító fátylaként fénylenek kimagasló nagyjaink. Árpád, Szent István, IV. Béla korát — mint a legmesszebb s homályos múltban levőt — figyelmen kívül hagyva, ott látjuk Mátyás királyt, Bocskait, Bethlent, Thökölyt és Rákóczyt. Mindmegannyi szellemóriás korának legnagyobbja, a hazaszerető ragyogó mintaképe.

Azonban a történelmi vezéralakok közül is esodálatos nagyságban emelkedik ki Kossuth Lajos fenségese alakja.

Minden kornak megvannak a maga viszonylagos nagy emberei, de csak az elsoroltak azok, akiket a hazai történelemből Kossuthtal egyidőben említeni szabad. Mert ők a távol jövőre kiható tettekkel, önzetlenül munkálkodtak a haza érdekében. Kossuth pedig a megtestesült önzetlenség és a leghatalmasabb tetterő volt. Az elavult, maradi intézmények körlehetetlen rombolója és minden olyan dolog életrekelteje volt, melyből nemzetére, hazájára áldás fakadt.

Tettekkel dolgozott. Tettekkel pedig csak az tud dolgozni, ki áldozatot képes hozni.

Hogy miért van éppen nálunk szükség a tettek oly embereire, kik szabadságukat, életüket képesek áldozni nemzetünk előrehaladásáért, — azt megmagyarázza a kis államok közös sorsa, hogy béke idején is állandóan lassu hódítás alatt állanak és bármely pillanatban ki vannak téve a teljes meghódításnak. A nagy államok, mint például Németország, Franciaország, Oroszország, már nincsenek annyira rátaival az ilyen elszánt, határozott férfijellemekre, mert területük, lakosságuk és haderejük nagysága folytán a meghódítás veszélyének főleg béke idején kitelve nincsenek. A nagy államok másik kisebb államokra vetik ki hálójukat. Németország főleg Magyarországra. Pénzzel rendelkezik, tehát pénzzel dolgozik. Megfizetendők tart köztük, kik érdekeit előmozdítják. Pénzzel, vagyis hazaárulók vásárlásával végi lassu hódítását. Tehát állandóan hódítás alatt állunk. Mert béke nincs. Van fegyveres, és van békés hódítás és ez utóbbinak vannak kitéve állandóan a kis államok. Magyarországnak, mint kis államnak tetteikért áldozni, szenvedni tudó állampolgárokkal kell bírnia. Teoretikus küzdelmet folytatni elnyomói ellen nem elég, mert ez örvénybe sodorhatja a nemzetet. A nemzet mai vezetőemberei, de a közel múltéi sem állottak a radikális, tettekkel dolgozó, nemzeti politika alapján — a nagy Kossuth Lajost kivéve — és ennek szomorú következménye már erősen észlelhető. A teoretikus politikás kis államokban — így Magyarországon is — könnyelmű politika, tudatosan, vagy öntudatlanul, de igen sokszor való-

ságos hazaárulás. Akik a mai körülmények között nem küzdenek ellentmondást nem tűrő tettekkel és tetteikért nem képesek a legnagyobb áldozatot hozni, hanem céltalanul konferálásokat végeznek, azok egyenlők azokkal, kik német pénzen dolgoznak a haza ellen. Ez utóbbiak anyagi előnyökért, az előbbiek kegyes mosolyért, vállveregetésért, kézszerítésért, mi a legfelsőbb helyről jut ki nekik.

Erre a tényleg veszedelmes politikára vizezet is faragtak a 67-esek, mondván: „Hazaárulók vagyunk, de a hazát még nem liferálta senki.” Ez ostoba, szentelen vizez. Pedig a liferálás tényleg folyik, csak lassu tempóban, részletekben.

A német beözönlése, egyáltalán a külföldiek letelepedése semminemű akadályba nem ütközik nálunk a nemzet vezérével, hogy Északmagyarország nagy hányada birtokvásárlás folytán teljesen német és idegen kezében van.

Ez már a haza liferálása.

Nincs törvényünk, mely kimondná, hogy Magyarországon birtokot csak magyar ember szerezhessen s nincs radikális törvényünk, hogy a németet és minden külföldit az első ok szolgáltatásnál, melylyel hazánk ellen vét, kiutasíthassuk az országból. Ez utóbbi körülmények tudható be, hogy a beözönlő német és egyéb náczió itt a legszembetűnőbbül üzi a kivándorlásra való esábitást, annak tudatában, hogy az néhány száz korona pénzbiársággal, vagy pár heti fogházzal büntetettik csak.

Hazaárulásnak kellene minősíteni a kivándorlásra való esábitást s első ízben 10 évi fegyházzal, később még súlyosabban büntetni: ez volna az igazi nemzetvédelmi politika.

Igy honfitársaink ezerszámra vándorolnak ki, az országból elvonatik éppen a legbeesebb munkaerő, mit idegenekkel kell pótolni, ami a német lassu hódító politikájának teljesen megfelel.

Ez is liferálása a hazának.

A hetvenes évek elején az akkori 87-es parlament törvényben lefektetett hozzájárulásával szabadon garázdálkodott Magyarországon az uszoraüzlet. A kölcsönadó több száz perzentet is kikötött magának — mit a bíróság minden esetben meg is ítelt — aminek következményeként a földmivelők és az állampolgárok középosztály kilenzetizedrésze elszegényedett. A birtokok idegen kézre kerültek, töméntelen magyar koldusbotra jutott. Ez az állapot addig tartott, míg a jóval későbbi uszora törvényt meg nem hozták. Hát ezalatt az idő alatt bizony az akkori 67-es parlament igenis liferálta a hazát. Tehát az említett bornirt, ostoba vizez — mely szerint eladni eladják a hazát, de eddig még nem szállította senki — meg nem állhat, mert ugy a multban, mint napjainkban, tényleg liferálják a hazát. És ez még Deák Ferenc, a „haza bölcsének” életében történt. Nagy bölcseségével miért nem akadályozta meg?

Pénzzel folytatnak ellenünk állandó békés hódítást a nálunknál nagyobb hatalmak, főleg a német, éppen azért nálunk, kis államban csak a végsőkig küzdő és nagy tettekkel dolgozó, tetteikért mindenüket áldozni tudó állampolgári képesek megvédeni nemzeti egységünket és faji fenmaradásunkat.

A mai kormányok nagyokat tartott emberei dolgoznak, de oly módon, hogy életüket, szabadságukat, sőt még pozíciójukat se veszélyeztessék munkásságuk. Kossuth az Országgyűlési Tudósítások és

a Törvényhatósági Tudósítások szerkesztésével lépett először a tettek mezéjére. Tisztaban volt azzal, hogy szabadsága forog kezében ezért — mint később be is bizonyult — de ő képes volt feláldozni az ember legszentebb kincsét: a szabadságát, mert tudta, hogy e nagy tettel elősegíti későbbi nagy tervei megvalósulását.

Deák Ferenc, Széchenyi, Eötvös szintén tudták, hogy e tudósításokra szükség van a nemzetnek, meg is tudták volna csinálni, de viszont tudták a következményeket is és egy perzig sem voltak hajlandók fogságot szenvedni a haza ügyéért. Készek voltak szolgálni hazájukat, de csak addig, míg személyes kényelmük ezáltal esorbát nem szenvedett. Ma is így állunk a nemzet vezérével, az önálló bank és egyéb jogos nemzeti követelések terén. Dolgoznak érte de csak oly keretben, hogy személyi hiúságuk, vagyonuk, pozíciójuk veszélyeztetve ne legyen. Egy Kossuth Lajos akaratát és tetterejét nem mernek sikrázni a német elnyomás ellen. Ha féltik életüket, menjenek emigrációba, szítsák onnan a lelkesedést tüzet addig, míg csak talpra nem áll a magyar — bezzeg, akkor a német nyomban engedékenységet mutatna. Ily módon kellene Kossuth szellemében dolgozni.

Radikális, áldozatot követelő tettekkel gyorsan előbbre lehetne vinni a nemzet ügyét, de mivel a jelen államférfiai, mint tapasztaljuk, személyi áldozathozatalra nem hajlandók, megelégszenek a felszínre való lavirozással. Mert a német hatalom, mely Kossuth Lajost börtönre vetette, az Országgyűlési Tudósításokért, az az ellenséges hatalom ma is él, sőt nem is változott és egy valóban tettekkel dolgozó államférfival szemben képes volna ma is éppen ugy elbánni, mint Kossuthal. És ezt tudják nagyon jól a nemzet mai vezetői.

Kossuthot óriási szelleme, rettenthetlen bátorsága a hatalommal szemben, rajongó hazaszeretete, a benne lakozó bámulatos tetterő és nemes áldozatkészsége tette nagygyá, a legnagyobbá. Ezeket a lelki tulajdonságokat kell bírnia annak, kit párhuzamba akarunk állítani vele.

Kortársait, Széchenyit, Deákot, Eötvöst szokták a felületes bírálók vele egyenlő nagyra feltüntetni. Szó sincs róla, nagy ész volt mindannyi, de közülük melyikben csoportosultak a felsorolt tulajdonságok? Egyiknél sem lehet feltalálni azokat.

Széchenyi nagyságát annyiban láthatjuk, hogy több kulturális és gazdasági újítást hozott be, akárcsak jelenlegi kiváló földmivelésügyi miniszterünk: Darányi Ignác. Hogy báró Eötvös József egy személyben író és kultuszminiszter volt, elismerésre méltó, de Apponyinál kiválóbb ő sem volt, sőt ez utóbbi nagyobbak mondható és így a lexikonokban való megörökítés határán nem igen megy túl. Deák Ferenc nagyobb kaliberű közszereplő ember volt, miúgy igazságügyminiszter is megállta a helyét, de mikor az igazi szabadságharc kitért és tette szelítette a tette képeseket, ő elszomorodott és nem csinált semmit. És ezért azután még bánatódása sem volt.

Erre képesek mai nagyjaink is.

Később, hogyha a kiegyezés nem éppen ő alatta került volna szőnyegre, éppen úgy megcsinálta volna más is, bármelyik alaposabb tudású közjegyző, vagy jogászember. Olyan kiegyezést csinálni,

mely Kossuth helyeslésével nem találkozott, nem volt nehéz munka.

Kétségbe senki sem vonja nagy tetteiket, hiszen ennek köszönhetik, hogy még évtizedek multán is köztudomásban élnek, de mily messze állanak Kossuth Lajostól, kinek lángszelleme évezredekbe világít. És talán ez a pont az, amelylyel megmagyarázhatjuk, hogy miért nem tartottak ki vele — Széchenyi, Deák, Eötvös — korszakalkotó munkáiban.

Ők megelégedtek annak hangoztatásával, hogy sarkalatos jogaink le vannak fektetve az 1712-iki törvényekben, de attól, hogy tettekkel követeljék törvényben biztosított jogainkat, attól visszaretentek.

Ez a munka a tettek emberére: Kossuth Lajosra várt.

Ha Kossuth nem szólítja vala fegyverre a magyar nemzetet, vajjon kitől várta volna ezt? Deáktól, Széchenyitől, Eötvöstől?

Minden folyt volna tovább a veszünk-re megásott mederben és eddig már oda jutottunk volna, hogy elemi és középiskoláinkban kizárólag németül tanítanak és még imádkozunk sem szabadna ma magyarul. Teljesen Posen sorsára jutottunk volna. Törvényben biztosított jogainkért bűn lett volna szót emelni és nem is emelt volna senki, miként napjainkban is eszeledni kell az önálló bankért, melyhez törvényadta jogunk van. Csakis tettekkel, nagy tettekkel lehet egy nemzetet előbbre vinni. Csakis az hivatott egy nemzet vezetésére, kibem megfélemlíthetetlen tetterő és erős akarat lakozik.

1848—49. megteremtésével el is kápráztatta Kossuth az egész világot s meg is dült volna a német hatalom, ha az orosz közbe nem lép. Kossuth az ő látókői képességével és államférfiúi bölcseségével belátta, hogy előbb-utóbb koldusok, majd teljesen németek leszünk — tehát üttött a eszelekvés órája. Amit Napoleon nem tudott megeselekedni 1809-ben, azt megteremtette Kossuth 1848-ban. Napoleon, a világra szóló diplomata és hadvezér nem ismerte a magyarok mindenkori vezetőinek lélektanát. Proklamációval akarta talpraállítani nemzetünket, függetlenséget, szabadságot ígérve neki. Ha pénzt veretett volna, és bankokkal, aranyakkal árasztotta volna el az országot, akkor megteremthette volna a szükséges lelkesedést és a háborúra való készségeket, mert igen sok magyarnak még a szabadság, függetlenség sem kell ingyen. Azt is csak pénzért fogadják el a vezetők, a nép irányítói, aminthogy a pénzért anyagi előnyökért mindenre képesek. Nem csak hazaárulásra — mint a közelmúlt nemzeti küzdelemben is láttuk — hanem a hazafiságra is csak pénzért kapható.

Ennek illusztrálására többet ne említsünk, mint azt, hogy hazafias, történelmi intézményeinkért, például az 1848—49-es ereklyegyűjtemény- és Kossuth-Muzeum-ért lelkesedni nem tudnak. Ez a lelkesedés természetesen anyagi előnyöket nem hoz.

Kossuth Lajos önzetlen, hatalmas lelkesedésének egy paránya elég volna a keres utódoknak.

Ez a határtalan lelkesedés volt táplálója mélyen sujtott lelkeknek akkor is, midőn a szabadságharc leveretése után Törökországban a bujdosás keserű kenyerét ette. Ez a lelkesedés nem engedte egy perzig meg pihenni a nagy szellemet, ki a hontalanságban is folyton hazájáért

dolgozott. Szervezte az emigrációt, annak mint az ország valóságos kormányzója élére állott, tekintélyének súlyát továbbra is fentartotta s diplomáciai összeköttetést létesített a külfölddel.

A német már teljesen ártalmatlannak hitte az egykori hatalmas ellenfelet, azt gondolta, hogy anyagi eszközök nélkül, mint bujdosó nagyobb tettek már nem képes és éppen ezért nem is forszírozta tovább Kossuth életének elpusztítását, mint egyszer megkísérelte azt, midőn egy csapat horvát tisztet civzilruhába öltöztetve felbirelt ellene orgyilkosságra, de a törökök meghíusították az aljas kísérletet. A nagyhatalmak meg mindenkor szimpátiával kísérték Kossuth szereplését és így a nagy szellem nagy terve, mely egy angliai és egy amerikai utazást célozott, akadályokba nem ütközött.

Pedig ezen utján ismerte meg a világ esodás szellemét egész nagyságában. Ekkor valóban esodákokat művelt. Folytonosan diadalut volt egész külföldi tartózkodása és ő minden összeköttetést, minden megtiszteltetést hazája javára igyekezett kihasználni. Titkon küldött szövegeivel ébrentartotta, sőt szította a lelkesedést, a szabadság utáni vágyat. (Lásd Kossuth Lajos felhívását 1854-ből, melyhez hasonlólag tömegesen küldött Magyarországra.)

Kossuth hatalmas befolyását nemzetére és a titkon élezett halálmegevető lelkesültséget hazafiasok között ismerték Olaszország és Németország is és csak ennek tudatával merre megkezdni az előbbi 1859-ben, ez utóbbi 1866-ban a győzelmes végű háborút. Ha a Kossuth-szította magyar lelkesedés nincs, akkor talán ugy az olasz, mint a német egy-egy győzelmes hadjárattal kevesebbet jegyezhetnek fel történelmük lapjaira.

A magyarok döntötték el mindkét háború sorsát.

Kossuth gyújtó felhívására ugyanis a magyarok tömegesen pártoltak át az ellenséghez és ez a körülmény döntő hatással volt a hadjáratok sorsára.

A minket elnyomó osztrák nemesek látta, de keserűen tapasztalta, hogy a magyar még tényező, még pedig hatalmas tényező, melylyel számolni kell és sietett a kiegyezés megkötésével. Tehát közvetve a kiegyezés is Kossuth műve és érdeme, mert agitacionális munkájával bekényszerítette az osztrákok az engedékenység és békeség korlátai közé.

Deák Ferenc csak keresztülvitte — még pedig kis részben — azt, mit Kossuth Lajos hosszú esztendő alatt diplomáciai tudásával és határtalan tevékenységével megalapozott.

Mindezen tényekből azon esodálatraméltó lángész kisugárzásait látjuk, mely ugy előre, mint visszamenőleg évszázadokra elhomályosította a nálánál kisebb szereplőket történelmünkben.

Annak a hatalmas pálmának, melyet egy nemzet hajt meg újjáteremtője, megváltója: Kossuth Lajos előtt, annak egy ága méltán illeti meg Rákóczi Ferencet, ki óriási fejedelmi vagyonát, esaládi boldogságát, szabadságát feláldozta és így hazája érdekében tett eszeledeteivel megközelíti a 48-as nagy idők megteremtőjét, de Kossuth mégis sokkal nagyobb volt nála.

Rákóczi az emigrációban teljes tetlenségre kárhoztatta szellemét. Hazájáért — ugy vélte — elhagyatottságában nem tehet már semmit, míg Kossuth lángesze, bujdosásában foglalkozott a leghatalmasabb tervekkel szeresésén hazája érdekében, melyek keresztülvitelével ámulatba ejtette a világot.

Miként említtük, az 1859-iki és 1866-iki dolgok az ő agitacionális tevé-

(Folytatása a harmadik oldalon.)

NÉMETH JANOS

V. CSASZART ÉS KIRALYI KONZULI ÜGYVIVŐ, A LEGREGBB ÉS LEGMEGBIZHATOB PÉNKELDŐ ÉS HAJJEGY-ELARUSITÓ BANKAR AMERIKÁBAN, A HONFITARSÁK MINDEN NEVEN NEVEZENDŐ ÜGYEIBEN LELKIISMERETESN JAR EL ÉS EZÉRT MINDENKI TELJES BIZALOMMAL CSAK HOZZÁ FORDULJON. ARJBO VEZÉREKÉRT, BORITKOKÉRT, ÉRT, VALAMINT MINDEN FELVILÁGOS ITÁSBÉRT IRJON E OZIMEN:

JOHN NEMETH, BANKER, 457 Washington St., New York, N. Y.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

GRÓF KREITH BÉLA VEZÉRCZIK-KE. Gróf Kreith Béla, az 1848-49-iki... Budapest, 1909 szeptember 3. Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

A cikket, mely Kossuth apánknak... A HUDSON-FULTON-ÜNNEPÉLY MAGYAR BIZOTTSÁGA.

POCAHONTASI HIREK. Pocahontasi képviselőnk, Fehér Jenő ur, írja, hogy a napokban ott járt a charlestoni osztrák-magyar konzulattól Pataki Henrik ur...

RABLAS. A napokban Juhász Mihály és Nagy Imre honfitársaink át akartak menni látogatni a szomszéd bányatelepre...

Bányaszerezéssel. Könnyen végzetessé válható baleset érte Kazai Mihály honfitársunkat. Most is, mint rendszeren...

Verhovayék mulatnak. Holnap, szombaton, lesz a Verhovay egytel 38-ik new yorki fiókjának szüreti mulatsága.

Felhívás a johnstowni magyar fiatal-sághoz. A róm. kath. és ev. ref. egyházak javára, folyó évi október hó 18-án tartandó szüreti mulatság rendezésére...

Lakodalmi harangok a Sussman-családban. Sussman S. Vilmos ismert new yorki honfitársunk esküdték örök hitűséget a tekintélyes brooklyni Donát-család kedves leányának, Bertának.

A legközelebbi gyűlés vasárnap, szeptember 19-én délután három órakor lesz a Boulevard-kávéház elsőemeleti nagyter-

mében. A gyűlésen Koenig S. Sámuel belügyminiszter fog elnökölni. Minden magyar embert szívesen látnak azon a gyűlésen.

Singer Mihály beszédének elhangzása után Cukor Mór elnök a gyűlést berekesztetnek nyilváníttotta. Kötelesség-szerűen kiemelték helyüzt, hogy Cukor Mór elnök és Sussman S. Vilmos titkár, ez utóbbi a titkári hivatala költségeit a sajátjából fedezte...

DR. VASVÁRY PITTSBURGBAN. Dr. Vasváry Jenő urat, aki eddig is munkatársa volt a Bevándorlónak, áthelyezték Pittsburgba, hogy Pennsylvania állam- és Ohio állam keleti részében teljhatalommal képviselje a lapunkat.

POCAHONTASI HIREK. Pocahontasi képviselőnk, Fehér Jenő ur, írja, hogy a napokban ott járt a charlestoni osztrák-magyar konzulattól Pataki Henrik ur, ki mint maga is derék magyar ember, szíven viseli a magyarok érdekeit.

RABLAS. A napokban Juhász Mihály és Nagy Imre honfitársaink át akartak menni látogatni a szomszéd bányatelepre, de utközben fekete utonálók megtámadták őket. Juhásztól elvették a pénztárcáját, Nagy Imre azonban ellenszél-ül, mire a harminak leütötték őt.

Bányaszerezéssel. Könnyen végzetessé válható baleset érte Kazai Mihály honfitársunkat. Most is, mint rendszeren, a bányában végezte nehéz munkáját, midőn mellette óriási robbanás történt.

Verhovayék mulatnak. Holnap, szombaton, lesz a Verhovay egytel 38-ik new yorki fiókjának szüreti mulatsága. A sikerültnek ígérkező mulatságra nagyon készülődött a bizottság és különös sulyt fektetett érdekes versenyek rendezésére.

Felhívás a johnstowni magyar fiatal-sághoz. A róm. kath. és ev. ref. egyházak javára, folyó évi október hó 18-án tartandó szüreti mulatság rendezésére...

Lakodalmi harangok a Sussman-családban. Sussman S. Vilmos ismert new yorki honfitársunk esküdték örök hitűséget a tekintélyes brooklyni Donát-család kedves leányának, Bertának.

A Magyarok Nagyszabású Betegseg-elyező Egylet szombaton, szept. 11-én, színelőadással egybekötött táncmulat-ságot tartott, mely ugy anyagilag, mint erkölcsileg fényszerűen sikerült. A színelő-adásra Dóczy Utolsó szerelem című szin-művét vették elő.

ARGO Gloss Starch

SZABADON HAGYOTT KEMÉNYÍTŐ A FÜSZÉRÉSFIÓK-JA ALATT MAGÁBA SZEDI A PORT ES A SÖPRE-DÉKET - AKKOR AZUTÁN A MAGA FEHÉRNE-MÜJE SZÜRKÉS-FEHÉR, VAGY SARGA LESZ.

FOREIGN DEPARTMENT

The Bridgeport Bank & Trust Company

ELFOGAD pénzeket betétekre és ezen betétszámok után fizet SZAZALEKOS kamatot. BETÉTÜL elfogad egy dollártól feljebb és arról betétkönyvecskét ad.

melynek elnöke volt a W. N. W. egytel-zenekarát szerződött, hogy utolsó útjára zeneszóval kísérje ki. Adjon a mindenhá-tó a mélyen megszomorodott családnak lelki vigasztalást, az elhunytak pedig legyen a föld oly esendő és könnyű, mint amilyen esendő és szép halállal mult ki.

egy évi előfizetési ára egy dollár. Előfi-zetési díjak beküldhetők a szövetségi tit-kár hivatalhoz, mely egyuttal a folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala (Hunga-rian American Federation, 515 Superior Building, Cleveland, O.).

Bridgeporti hírek.

Közli: Rényi Jenő.

A Bridgeporti Magy. Ker. Ifjak Köre f. hó 9-én, este 8 órakor, a kör helyiségé-ben tartotta rendezéssel. Elnök akadályoztatása miatt nt. Harsányi István lel-kész ur gyönyörű beszéd kíséretében buz-dítván a szép számban megjelent tago-kat, hogy mint eddig, ezúttal is szent le-gyen ez a hely és levett kalappal, mint a templomokban őrizték meg ennek a helye-nek tisztaságát és becsületét, hogy még őreg korunkban is hálaul emlékezzünk meg erről a helyről, amely a serdülő leány-nyoknak és ifjaknak valóságos nevelő is-kolája. Ezután megállapította a kör a folyó év végéig a munkaprogramot, mely szerint lesz 7 felolvasó estély. A so-rozatot megnyitja a f. hó 18-án tartandó zártkörű házi bál; azután f. hó 26-án lesz, a megnyitói estély a következő program-mal: 1.) Megnyitói beszéd tartja Kecse-méthy Béla, 2.) Magyar dalok éneklé Kassa Pólika, 3.) Komoly szavalt előad-ja: Rényi Jenő, 4.) Hegedű szóló előadja: Éles István, 5.) Felolvasás: tartja nt. Harsányi István lelkész, 6.) Kuplé: éneklé Madarász György. Ezt követi Ábrányi Emilnek „A végrehajtó” című egy fel-vo-násos vígjátéka, amelyben a főbb szere-plők: Gaal Lajosné, Király Boriska, Ladomérszky Jolán, Bucsan József, Bá-nyai István, Lengyel István és Kerekes Lajos. Meg kell említenem, hogy ebben a körben az Újság, Budapest, Magyar Hir-lap, Mátyás Diák és Borsszem Jankó cí-mű magyar hazai lapokon kívül az összes amerikai magyar lapok olvashatók és hogy a hazai lapokat nt. Harsányi István lelkész ur ingyen boesátja a kör rendelkezésére.

Halálozás. Nagy veszteség érte a Bridge-porti magyarságot, mert egy tevékeny, hasznavehető és jótékonyasággal ismerte, 22 év óta helyben lakó tagja, Kopcsa János (Abaúj m. Gönczei születésű) 3 hó-napi betegség után, 53 éves korában, bold-g házasságának 29-ik évében, a halotti szentség ájtatos felvétele után, jobb létre szenderült. Az elhunyt fíradhatatlan, buz-gó tagja volt az Első M. Bs. E. a Rákóczi Bs. E., a Bs. E. Szövetkezetének, amely egyletekben mint bekeszerető, igazságos és jó magyar ember volt ismeretes, de mint férj és családapa is mintaszerű volt, családját végtelenül szerette és örököséi-nek szép vagyonot hagyott hátra. Temetése szept. 12-én volt. A gyönyörű koporsót saját házából elvitték a róm. kath. tem-plomba, ahol főt. Neurhrer Ödön apát-plébános fénys segédlettel szép szavak-ban emlékezett meg a halott érdemeiről, ahonnan a Hancock-i temetőbe helyezték örök nyugalomra. Özvegyén, szül. Brandis Mária-n kívül gyerekei: 1.) Ferenc, ennek neje és fia; 2.) Pál, (aki jelenleg a U. S. katonája) leányai: Anna, Ilona, Ju-liska, édes testvére Molitorisz Gusztáv-né, szül. Kopcsa Róza, ennek gyermekei, Griz Mariska és Kopcsa Tivadár János unoká-ja, a Stefurák család Bridgeportban és New Yorkon és igen számos, elterjedt ro-konsága gyászolja. A Szt. József Egylet,

Felhívás Gary városában lakó magyarsághoz.

MAGYAROK!

A közeli hetekben Gary-ben nagy változás lesz. Faluból városossá leszünk. Polgármestert és tisztikart választunk. Alkalma-tok nyílik megszabadulni a mostani börtnyüz és lelketlen poli-tikai vezérektől. Választhatok tisztességes, a magyarok ügyét felkaroló republikánus polgár-mestert és tisztikart. A republi-kánus párt jelöltje,

John A. Brennan,

derék ember, s arczképét jövő számunkban fogjuk hozni.

Menjete el a gyűlésekre, hall-gassátok meg, mit mond és ol-vassátok a „Bevándorló” követ-kező számait, amelyben leleplezi a népnyzó és zsebrák-politiku-sok üzelmeit.

A republikánus párt pénztár-nok-jelöltje A. D. SCHAEFFER, a magyarság barátja és ellensége a becstelenségnek.

A HARANGOZÓ FIA

REGÉNY A SZABADSÁGHARCZÓBÓL, egy kötetben. Ára 30 cent, ami bélyegeken is beküldhető. Minden megrendelés így cím-zendő: Bevándorló, 327 E. 13 st., New York. Gyönyörű olvasmány.

Glosszák... Megtör... selve vo... köz, vagy... hogy Ma... ez magy... egyébbel... oláhok... megtörté... orvoskor... voltak, f... mindig l... gyar ve... niáig es... folyt le... sokáig é... az ő tud... emelked... tet elmé... Az Ap... orvosait... ezia nye... neki, an... ragyogta... a magya... Demosth... gyönyör... franciai... mas kel... erre az... ták, hog... Ó pedig... az egész... szociali... az orvos... tó nagy... ságban... tés vége... verseny... pusztítsá... lágossá... minden... vül áll t... lis, nem... lista, e... börtözte... hiszen b... senyt, m... tartani... Ó az Ap... ja; a leg... legnagyobb... iste... állásának... miért ne... lésevel e... akar! —... lyel kih... mainak... hogy a... iskola. A... zetek vi... az iskol... mot tart... retörté... minak... az ingy... ta meg... „Nem... dugság... dett, a... Az el... vári kí... gyönyör... előtt, a... mentek... mondta... czeg. Hogy... retettel... sul, hog... ségesebb... tostitta... már a... lik! —... és mégi... ló mag... lankodi... líonyi... Kérjü... lyi” (?)... megfélé... gye, me... hatná h... lett, h... derék... herezeg... Az o... hogy k... se bes... ányt. melyne... nekik... le, ahol... hölgyel... epizód... gos! T... daut... szólv... ségém... ban na...

A BEVÁNDORLÓ

Amagyar bevándorló és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelen minden **KEDDEN** és **PÉNTEKEN**. Szerkesztés és kiadó: **SINGER MIHALY**. Szerkesztőség és kiadóhivatal: **NEW YORK, 327 EAST 13th STREET, NEW YORK.** Telefonszám: **4350 ORCHARD.**

FIÓKIRODÁK: Pittsburg, Pa., Chicago, Ill., Passaic, N. J.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: New York város és Canada egész évre... \$4.— For the United States, 1 year... \$3.00 Magyarország egész évre... \$5.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every **TUESDAY** and **FRIDAY**. Edited and published by: **MICHAEL SINGER**. Editorial Rooms: **327 East 13th St., New York.** Telephone: **4350 ORCHARD**

BRANCH OFFICES: Pittsburg, Pa., Chicago, Ill., Passaic, N. J.

SUBSCRIPTION RATES: For New York City and Canada, 1 year... \$4.— Egyesült Államok egész évre... \$3.00 For Hungary, 1 year... \$5.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y. under the act of Congress of March 3, 1879.

SZILÁNKOK.

— Vasárnap, szeptember 19-én lesz Kossuth Lajos születésnapja. Nem halottunk semmimint készülődésekről, a melyekkel Amerika magyarsága ezt a nagy napot megünneli hajtaná. Pedig éppen mi amerikai magyarok dupla hálaival tartozunk Kossuth Lajosnak. Nekünk magyaroknak ő egyengetté nagy lelkek feláldozásával a szabadsághoz vezető utat. És számunkra, amerikaiak számára, ő nyitotta meg az amerikai nép szívé.

— És mégis ki engedjük veszni emlékeztünk Kossuth Lajost. Pedig éppen itt Amerikában megtarthatunk volna legalább már azt, hogy a nagyok emlékét miképp lehet és miképp kell tisztelni.

— Wekerle már megint Bécsben kilinesel. Egy kébelsürgöny szerint újabb kibontakozási tervet terjeszt az osztrák császár elé.

— 1526 óta Magyarország egyebet sem tesz, csak „kibontakozik”. És 1526 óta Magyarországának egyebe sinesen, csak politikai bonyodalma. — Valamikor régen volt egy fel nem bontható eszmé. A gordiuszi eszmé. Mert sehogy sem bírták kigumózni — karddal vágták szíjjel.

— Kedden volt nyolcz esztendeje annak, hogy Csolozog anarkista meggyilkolta McKinley Vilmost, az Egyesült Államok elnökét. Akkor lázban volt az egész ország. Ma már csak az újságok említik fel a gyásznapot. Mi emberek tulgyorsan élünk, ez az oka annak, hogy épp oly gyorsasággal felejtünk.

— Williams new yorki bevándorlási biztos nem megy Washingtonba, nem lesz a kereskedelmi minisztérium államtitkára. Ő maga mondja, hogy Ellis Islandon marad. Persze, Ellis Islandon közvetlenebbül rendszabályozhatja meg a bevándorlókat a jog és emberszeretet szent nevében.

— A szesz italok ellen folytatott küzdelem oly arányokat öltött az Egyesült Államokban, hogy most már Gibbons baltimori bíboros is hozzászólt a kérdéshez. Nyíltan kijelentette, hogy a szesztől nem erőszak, hanem csakis tanítás útján szabadítható meg az emberiség.

— Az érdekes főpap falra hányja igazságérzetének borsóját. Az egyéni szabadság az eszményi birodalmában a nyers erőszak üli napról-napra legvadabb orgiát.

— Kívánatos és nem kívánatos az amerikai szemében a bevándorló. Viszonozzuk ezt az állásfoglalást. Mi is kívánatosnak és viszont tüzzel-vassal kiirtandónak tartunk egyes intézményeket. Teszünk a bírónak politikai választásokról való függését. Csak zárt országban eshetett meg, hogy egy bíró vád alá van helyezve s mégis osztja az igazságot. Akár Kövér Sándor; aki nem akarta ott hagyni a Verhovay-Egyetel főnöki székét.

Pénteki

nagy számunkra és ennek „Vasárnapra” című tartalmas szépirodalmi mellékletére felhívjuk a magyarság figyelmét. A pénteki nagy szám minden újságelárusítónál kapható. Ára 5 cent.

AMERIKAI DOLGOK.

A porto felemele. Hitechoek postaiügyi miniszter Washingtonban rendeletet írt alá, melylyel a levelek ajánlási díját 8 centről 10 centre emelte. A posta az eddigi díjak mellett az ajánlási szolgáltatásra ráfizetett s ez intézkedés oda akar hatni, hogy azt a saját bevételéből fentartani lehessen.

Budapest vendégeinek visszaérkezése. Több, a budapesti nemzetközi orvoskongresszuson részt vett amerikai orvos érkezett vissza hétfőn a Frigyes Vilmos herceg hajóval New Yorkba. Dr. Fischelowitz, a városi kórház főorvosa, két fontos felfedezésről tett említést, mely a budapesti kongresszuson napfényre került.

Az egyiket dr. Gerster, new yorki orvos terjesztette elő. A másikat dr. Bashford londoni specialista terjesztette elő a rák gyógyításáról. A nevezett amerikai orvosok közül ott voltak még dr. Lithy Pittsburgból, bátyja dr. John Lithy Clevelandből s dr. Paul Fartain St. Paul-ból, Minn.

Automobilok rablók New Yorkban. Vakmerő rablás történt a héten New York egyik legélénkebb forgalmu utvonánál. Egy automobil hajtott a korai hajnali órákban a 120 harmadik Avenue alatt levő szivaros bolt elé, amelyből három ember szállott ki, akik beléptek a boltba. A boltban két ember volt; az eláruló s egy vevő. A látogatók rájuk kiáltottak, hogy „Fel a kezekkel!” s revolvert szegtek mindkettőjükre. Ezek szót fogadták, mire a rablók a pénztárt kifosztották. Ebben 358 dollárt találtak, amit magukhoz véve, gépjárműk zavartalanul elhagyottak. A detektívek később letartóztatták egy Baker nevű embert, akit bűnrészességgel gyanúsítanak.

A tisztállító osztrákok. Az Ellis Islandról kizárt osztrák bevándorlási ház vezetője hozzáfogott a szerezemen mosdatáshoz s szorgalmasan takarítja portáját, hogy ezen a réven ismét visszanyerje a szigeten való működési jogát. Az ottani titkára jelentést küldött Williams bevándorlási biztoshoz, melyben közli, hogy az otthon épületében uralkodó egészségügyi állapotokat megjavították s az előbbi hanyag vezetésért felelős tisztviselőket, dr. Breiterfeld igazgatót, Ausländer titkárt, Rev. Zákrajek-et, az otthon misszionáriusát s Jakóbc jogtanácsost állásukról lemondatták. Ezek következtében az otthon ismét elfogadható állapotba jutott s reméli, hogy a szigeten való működésre ismét engedélyt szereshet.

Az orosz és lengyel otthonok szintén alapos tisztogatást végeztek ügykezelésükben s ezek is remélik, hogy ellenük emelt kifogások elesnek.

Sztrájk a textilgyárban. Fall Riverben, Mass. a Borden-féle textilgyárnak mintegy 5000 munkása sztrájkba lépett. A munkások a gyárban uralkodó állapotok megjavítását s 10 százalékos béremelést követelnek.

A dánok véleménye. Roswell Stebbins, az amerikai Arctic Club elnöke kijelentette, hogy a club Dr. Cook tiszteletére bankettet fog rendezni. Stebbins szerint abból a megtiszteltetésből, amelyvel Dániában Cook-ot részesítették, nyilvánvaló, hogy a dánok Dr. Cook-ot tartják az északi sarok felfedezőjének; e nézetüket bizonyára elfogadható bizonyítékok alapján alkották meg s ő, a dánok véleményét mértékadóknak tartja. Ha Peary vagy más később bebizonyítja, hogy Dr. Cook nem volt az északi sarkon, akkor Cook lesz a vesztes, de addig is el kell fogadnunk jelentését és bizonyítékait.

Vétkes bankbukás. A nemrég Pittsburgban elhalt Fred Gwinner milliomos halála napfényre hozta azt a tényt, hogy a pár évvel ezelőtt esdőbe jutott Allegheny-i Enterprise National Bank bünsös kezeléssel sokkal nagyobb összeget vesztett, mint eddig hitték. Abban az időben a bank két főtisztviselőjét fegyháza küldték törvényellenes kezelésért, míg Clark

pénztáros öngyilkos lett, de hogy Gwinner időközben bizonyos hitelezőknek és betevőknek jogtalanul több mint két millió dollárt fizetett ki, hogy azokat hallgatásra bírja, az csak most derült ki. Azt hiszik, hogy a bank vesztesége meghaladja a három és fél millió dollárt.

Gyermekgyilkolás nagyban. Nagy igazgatóságot okoz Uticában, N. Y. öt gyermek legyilkolása, akiknek holttesteit egy szakadékban találták fel. A tettet ismeretlen gonosztevők követték el, akik a gyermekeket összelövöldözték s testeiket a hegyszakadékba dobták. A gyermekek olasz szülőktől származnak, akik maguk sem tudják a rémtettet megmagyarázni, mert nem kaptak fenyegető leveleket.

Öngyilkos bankelnök. John W. Castles, a Broadway 80. szám alatt levő Union Trust Company elnöke, minap délután a Grand Union Hotelben levő lakásán botoróval elvágta torkát. Mire a tettet felfedezték, az öngyilkos bankelnök kiszvedett.

A szerencsétlen már régóta szenvedett ideggyógyulást, melyet a túlhajtott munka okozott. Hosszabb ideig volt sanatoriumumban, de idegkimerültsége olyan nagyfokú volt, hogy bajára gyógyulást nem talált. Valószínűleg e fölött való elkészesében követte el a vézetes tettet. Övegyet és egy fut hagyott hátra, akik ezáltal szerint vidéki nyaralóhelyükön tartózkodnak.

Taft utazása. Taft elnök kedden indul el 14.000 mérföldnyi hosszú körutazására, melylyel a déli és nyugati államokat szándékszik meglátogatni.

Bevándorlók visszatartása. Már sok panaszerült fel arról a szempontból, hogy a bevándorlókat Ellis Island szigetén visszatartanak azon gyanu alapján, hogy szerződéses munkások. Ezt akkor is megteszik, ha a gyanunak semmi komoly támasza nincs.

Midőn egy gőzszőlő nagyszámu utasok ugyanazon hely felé igyekeznek, az a bevándorlási hatóság előtt már elég okot képez arra a gyanura, hogy az illetők szerződéses munkások. Ugyisint ha a valamely bevándorló véletlenül kibökken, hogy valamely ismerőse munkát helyeztet neki kilátásba.

Az utóbbi időben az ilyen esetek igen sürűn megisméltődnek. Szerencsére a washingtoni kormány szabadelvűbb álláspontot foglalt a kérdésben s több ilyen határozatot megsemmisített.

A héten tizenkét román parasztot bocsátottak szabadon, akiket a bevándorlási hatóság hosszú ideig a szigeten tartott.

Megvesztetett bíró. Henry J. Furlong new yorki rendőrbíró a Grand Jury megvesztetése büntette miatt vád alá helyezte. A bírót 2500 dollár kezesség mellett szabadlábon hagyták.

Megmérgezték a nászéjszakán. Paekersburgban, W. Va., történt, hogy E. Sayre három héttel ezelőtt megszökött Wright lelkész tizenkétéves leányával, akivel aztán megesküdt, s egy szállodába ment lakni. A nászéjszakán a fiatal asszony mérgezés által meghalt, s a férj megszökött. Az asszony megmérgezésével a férj gyanúsították, s ezért ellene körözőlevelet adtak ki.

A körülmények, melyek a gyilkosságra vezettek, csak lassan szivárogtak nyilvánosságra, s olyan borzalmas természetűek, hogy nem tűrik a nyomdafestéket. A lakosság nagy izgatottsággal tárgyalja az esetet.

Elpusztultak a szomjuságtól. Seiddottól, Cal., négy mérföldnyire találták meg két bányász holttestét, akik a halál völgyének nevezett pusztaságon akartak áthaladni. A holttestekre Eldridge, a nemzeti varrógépgyár elttint elnökének keresése közben bukkantak rá. A szerencsétlenek iszonyu hőségben indultak utjukra, s utközben nagy szomjuság lepte meg őket, melytől elpusztultak, mielőtt segítségben részesültek volna.

Repülő omnibusz. Egy Laux nevű francia mérnök omnibusz formájú személyes teherszállításra alkalmas repülőgépet szerkesztett. Már be is nyújtotta kérvényét a párisi városi tanácshoz azíránt, hogy a Páris feletti levegőterületen találmanyával a forgalmat megkezdhesse.

A svéd békebíróóság. A svéd kormány elhatározta, hogy békebíróóság létesítésével fog igyekezni arra, hogy a nemrég lezajlott svéd általános sztrájkhoz hasonló zavarok elkerülhetők legyenek. A békebíróóság tagjait részben a kormány nevezi ki, részben a munkások, másik részben a munkaadók szövetsége választja meg s ez fog dönteni minden vitás kérdésben, melyek a munkások és munkaadók között felerülnek.

A jégisrban. Svájcban, a Gungbran hegység tövében a napokban találtak meg három turista és vezetőjük keményre fagyott holttestét, akik ott egy hóvihár áldozataul estek.

Peary közeledése. Peary hajója, a Roosevelt még nem indulhatott el Battle Harborból, Labrador, mert még némi javításra van szüksége mielőtt utra kelhet. Dr. Cook-ot szeptember 20-ika körül várják New Yorkba, ahol valószínűleg csakhamar találkozni fog riválisával.

Újabb hírek szerint a jelenleg Battle Harborban időző Peary azt a kijelentést tette, miszerint meg van arról győződve, hogy Dr. Cook sohasem volt az északi sarkon. Azt mondta, hogy ezt be tudja bizonyítani saját megfigyelésének adataival s fényképfelvételével, melyek Dr. Cook adataival nem válnának össze. A nyilatkozatot Peary társaságának valamennyi felét tárgya aláírta.

A portugál király házassága. Manuel portugál király november 20-án indul Angliába Edward király meglátogatására. Ez alkalommal fogják a Fifi herceg leányával való eljegyzését is hivatalosan közhírré tenni Windsor Castleből.

A halálbüntetés korlátozása Oroszországban. Stolypin orosz miniszterelnök rendeletet küldött a kormányzóságokhoz, melyben felhívja őket, hogy a halálbüntetések számát amennyire lehet, korlátozzák.

A rendeletet csak rendkívül fontos hadbíróági ügyekre vonatkoztatták.

Egy híres sakkjátékos halála. Londonból annak a híre érkezik, hogy Francis J. Lee, a híres angol sakkjátékos, a héten hirtelen meghalt.

Francia árak Amerikában. A francia árú kivitelére az Egyesült Államokban az új vámtarifa életbelépte óta esőkkenés helyett emelkedést mutat. Az idei augusztus havában a francziák 76 százalékkal több árú küldtek az Egyesült Államokba, mint 1908. augusztus havában.

Szocialisták erősödése Németországban. Lipésében a héten nyílt meg nagy eszében a szocialdemokrata párt kongresszusa. Mintán sem Bebel, sem Bernstein nem jelentek meg a kongresszuson, nem várható, hogy fontos dolgok kerüljenek szónyegre.

A politikai körökben nagy nyugtalanságot okoz a szocialista szavazatok folytonos gyarapodása; a pótválasztásokon ismét két új szocialista került a Reichstagba. Attól félnek, hogy ha a gyarapodás a mostani arányban halad, akkor a parlament 1912-ben teljesen a szocialisták hatalmába kerül. A szocialisták malmára az országban uralkodó általános elégedetlenség hajtja a vizet, melyet az okoz, hogy a pénzügyi reform hamis jelzava alatt új adókat sóztak a nép nyakába.

Egy főherceg balesete. József Ferdinánd főherceg egy felső-ausztriai automobil-kirándulás alkalmával oly szerencsétlenül járt, hogy balkarját kitörte. A baleset után a főherceg vasuton utazott Linzbe, ahol lakása van. József Ferdinánd főherceg az 5-ik gyalogezred parancsnoka, s 73-ik életévében van.

A NAGYVILÁGBÓL.

Újabb vérontások. A csehek és németek között Ausztria különböző helyein ismét véres összeütközések történtek. A légdühösebb harcok Atzgersdorf-ban, Alsó-Ausztriában és Budweisban voltak, ahol a rendőrségnek kellett közbelépnie.

Egyiptomiak tiltakozása. Genfben a napokban nyílt meg az egyiptomiak kongresszusa. Szeptember 14-én volt a 27-ik évfordulója annak, hogy a brit csapatok Cairoba bevonultak, s az alkalmat a kongresszus felhasználta arra, hogy tiltakozzék „Egyiptomnak az angolok által való jogtalan elfoglalása” ellen.

Keir Hardie képviselő megígérte, hogy az egyiptomiak ügyét a brit parlamentben szóba hozza.

Lelkészek és egyleti titkárok ne feledjék, hogy

KÉTSZAZ HÍMZETT MAGYAR ZÁSZLÓ hirdeti, hogy az egyedüli megbízható magyar zászló- és jelvény-készítő

PERÉNYI BÉLA

335 East 14th street, New York. Irjon árjegyzékért, költségvetésért.

Eredeti üzlet postai megrendelésekre

Legolcsóbb árak

SZILVORUMRA, TÖRKÖLYRE, COGNACRA, GINRE, WHISKEYRE

Küldje be a megrendelést

MARBLE PALACE LIQUOR CO., Wheeling, W. Va. 1125-1127 MARKET STREET, SÖRT IS SZALLITUNK.

HAJÓJEGYET VEGYE MEG

KISS EMIL

BANKNÁL

104 SECOND AVE. NEW YORK

DETROITI MAGYAR ORVOS:

Dr. HERBERT LEO

volt eszásári és királyi ezredorvos.

TITKOS BETEGSÉGEK SZAKORVOSA

2225 JEFFERSON AVE., WEST:..... DETROIT, MICH.

Kuzsma Sámuel

Importált magyar dohányok, szivarok és szivarok raktára. Hazai pipák, szivarszopkák nagy választékban.

NÉZZEN BE MINDEN MAGYAR EBBE A MAGYAR ÜZLETBE.

156-5 Street, Elizabethport, N. J.

Szegedi rózsza

PAPRIKA, LIPTÓI TURÓ, LEKVAR, DIO GOMBA, DARÁLT MAK EGYEDÜL RAKTÁRA.

NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.

H. Schoenfeld

353-355 E. 82 Street, New York. MAGYAROK, PARTOLJUK AMAGYART

Magyar fogorvos

Foghuzás fájdalom nélkül. Biztos és jó kezelés.

DR. FRANK KERN

233 EAST, 10. UTCA, NEW YORK. — Az első és második Ave. közt. — RENDEL: Reggeli 10-től esti 8-ig. Vasárnap: Reggeli 10-től d. u. 1-ig.

HA OLVASNI akar szép regényt INGYEN kap olyant ha erre a címre küld egy kétcen-tes bélyeget: RUTTKAY JENŐ 106 AVENUE B, NEW YORK

DR. KIRÁLY BÉLA

KERESZTÉNY GYÓGYINTÉZETE

123-5 Street, McKeesport Pa.

Gyógykezelés a saját intézetemben mindennemű betegséget, ugy nőknél mint férfiaknál kés, fájdalom és elaltatás nélkül.

Haskéregesülést, rákot, jóállás mellett, operáció nélkül végbélhájókat. Férfiaknál és nőknél 8-10 nap alatt folyózatot és sebeket, amelyek más orvosok kezelése alatt hónapokat vesznek igénybe.

LEVÉLBELI MEGKERESÉSEKBE EMLITSÉK A „BEVÁNDORLÓ”-T. Minden bizalmas levélre bizalmasan válaszolok.

SZABÓ LAJOS postamester

CHROME, N. J. és VIDÉKE

EGYEDÜLI MAGYAR KÖZJEGYZŐJE.

HAJÓ- ÉS VASUTI JEGYEK TÖRVÉNYES ÜGYNÖKE.

Pénzszállítás Európa bármely részébe. Az Egyesült Államokban engedélyezett Money Order szállítás, hol \$10.000 óvadék van letéve. Minden reagen bizott törvényes ügyeket a legszakszerűbben elvégzek. Tanácsot és utbaigazítást ingyen adok. CZIMI:

LOUIS SZABÓ, Chrome, N. J.

Földregés Délmagyarországon.
Resicza. A múlt héten előbb kocsiszög-
 géshez hasonló, majd mennydörgésszerű
 földalatti moraj kíséretében három má-
 sodperczig tartó földregés volt Resiczán.
 — Orsován éjjel hullámos, pár pillanatig
 tartó földregést észleltek szintén.

**A bolgár király a straceni templom
 felszentelésén.**

Rozsnyó. Ferdinand bolgár király a
 dobsinai jégbarlang közelében fekvő
 Stracena falu bányászlakossága számára
 szép templomot állíttatott, amelynek a
 napokban volt a felszentelése. A felszen-
 telést, amelyet fényes segédlettel Párty
 Sándor szepesi püspök végzett, maga a
 bolgár király is megjelent. Az egyházi
 szertartás után a bolgár király cerelet
 tartott, melynek során többeket megszö-
 litott. A felszentelés után Sréder Gyula
 vasyári igazgatójának villásreggeli volt.
 A püspök, mintegy egyik lóva megsán-
 tul, a bolgár király egyik automobilján
 ment vissza Szepeshelyre.

Nagy vasuti szerencsétlenség.

Szatmár. Nagy vasuti szerencsétlenség
 történt az Államvasutak budapest—kő-
 rösmezei vonalán. Mikola és Halmi állo-
 mások között, a Tur folyó hídjánál, a
 Szatmár és Ugoasa vármegyék határán
 összeütközött két tehervonat. A rendki-
 vül erős összeütközés következtében a két
 tehervonat mozdonya szinte elválasztha-
 tatlannal egymásba furdott. Egy fékező
 nyomban meghalt, egy másik fékezőt su-
 lyos sérüléssel a szatmári közpórházba
 szállították, ahol meghalt a szerencsétlen
 ember. Két alkalmazott kivételével a két
 vonat egész személyzete megsebesült.

A mikolai állomáson az 1764. számú te-
 hervonat állt, Halmiból pedig az 1741.
 számú tehervonat vesztelt az állomá-
 sán. A két vonatra Mikolában kellett
 volna találkozni, ahová Királyházáról
 odaérkezéskor volt az 1753-as számú
 tehervonat is. Ilyen értelemben adott pa-
 ranesot az indulásra Pogány állomási
 előjáró az 1764-es számú tehervonat ve-
 zetőjének. A vonatvezető azonban félre-
 érthette a paranest. A mikolai állomás-
 ról elindult az 1764-es számú vonat. Hal-
 miból is elindult az 1741-es számú vonat
 Mikola felé. Mikolán az állomáselőjáró
 hamarosan észrevette, hogy baj van, de
 már nem volt ideje az intézkedésre, hogy
 az órházak tartóztatassák fel a vonatokat.

Az egész vonalon egy helyütt van ka-
 nyarulat: a Tur folyó hídjánál. Itt a
 nyílt pályán, magas töltésen, nagy erővel
 összeütközött a két vonat. A mozdonyok
 egymásba furdódtak. Egy szerkesztő lefo-
 rdult a töltésről a széles árokba, hat kocsis
 pozdorjává zúzódtak, a kocsik egy részé-
 nek az ég felé álltak a kerekei. A vonat-
 ok a nagymennyiségű teherárunk kívül
 sok bivalyt és disznót is szállítottak. Az
 állatok legtöbbje elpusztult. Csak kis
 részük szabadult ki a kocsik roncsai kö-
 zül.

A csakhamar megindult mentési mun-
 kálatokat felette megnehezítette az éjszaka
 mély sötétsége és a permetező eső.
 Alig láttak dologhoz a munkások, hamar-
 osan holttestre akadtak. Barazza Lajos
 huszonöt éves segédfehér hüllőjára. A
 roncsok alól súlyos sebesülten került ki
 Kovács Sándor vonatvezető. Esmélté-
 nél volt és így szolt az állomásfőnök-
 höz: — Végem van, állomásfőnök ur. Küld-
 jön értesítést Debreczenbe, a feleségem-
 nek.

Kovács Sándort beszállították a szat-
 mári közpórházba, ahol délelőtt behalt
 a sérüléseibe. Kovács négy gyermeknek
 az atyja. Beszállították a szatmári köz-
 pórházba a többi tíz sebesültet is. Súlyo-
 san sebesültek meg: Kiss Béla fűtő, To-
 kajai Ferenc fűtő, Szabó István fűtő, De-
 meter Sámuel fékező és Malinák Ignác
 fékező. Könnyebb sérüléseket szenved-
 tek: Lipsey András, Cséterás László mozd-
 onyvezetők, Peleskei József és Székely
 Bertalan. A megindított vizsgálat folya-
 mán megállapították, hogy az 1764-es vo-
 nat vezetője oka a szerencsétlenségnek,
 mert engedély nélkül indult el. A vonat-
 vezető a szerencsétlenség alkalmával le-
 ugrott a vonatról és eltűnt. Valószínűleg
 érezte, hogy bűnös s a következmények
 elől menekült. Hivatalos megállapítás
 szerint a kár 40.000 korona.

Hivatalos hajtóvadászati.

Szatmár. A Szatmármegyét övező Ava-
 si erdőerdőben a vaddisznó, farkas, róka
 és medve annyira elszaporodott, hogy az
 egész környék személybiztonsága nagy
 veszedelemben forgott. A farkasok és
 vaddisznók falkaszámra támadták meg
 a marha- és juhnyájukat és rengeteg kárt
 okoztak. A megye közigazgatási bizott-
 sága most hivatalos hajtóvadászati rend-
 delt el.

Ünnep Pusztaszeren.

Szeged. A Szegeden székelő Pusztaszere-
 ri Árpád-Egyesület az idei ünnepet szeptem-

ber 5-én, vasárnap tartotta a szeri-
 pusztán, ahova kora reggel kocsikon in-
 dultak az egyesület tagjai és a vendégek.

Hastífusz a katonák között.

Szeged. A szegedi honvédegyezred-
 ben hashagymáz pusztít; a betegséget
 Szabadkáról, az ott játszó honvédeknek
 szakácsa huzeltta Szegedre, aki már
 meg is halt; most hat zenész fekszik bete-
 gen hashagymában. Ugyanezen beteg-
 ségben meghalt már egy közlegény is.

Gyilkos legény.

Szeged. A szeged-királyalmi tanyákon
 áldomásívás közben Battanes Szabó Jó-
 zsef bandagazda rászólt az egyik legény-
 re, Szógi József, hogy esendesebben vi-
 selkedjék. Szógi erre észrevétlenül az
 aratógazda mellé került és bieszkájával öt-
 ször egymásután oldalba szúrta. Szabót
 haldokolva vitték a szegedi közpórházba.
 Szógi József emberölésére egyszer már el-
 volt zárva.

Családi dráma.

Székesfehérvár. Csösz fehérmegyei
 köz-ségben Lepossa Imre földműves ittas
 állapotban feleségére támadt. Az asszony
 férje elől hazamenekült szüleire. Lepossa
 erre bement két kis leányához s a gyer-
 meket össze-vissza szurkálta. A két kis
 leány meghalt.

A törvényszéki bíró tragédiája.

Szeged. Dr. Magyar János negyvenkét-
 éves törvényszéki bíró hivatalában az
 íróasztala mellett a földön holtan talál-
 ták. A vizsgálat megállapította, hogy a
 törvényszéki bíró előző nap délután be-
 ment hivatalába dolgozni; agyszélhűdés
 érte és a halál még az esti órákban kö-
 vetkezett be.

Egy felvidéki község nyomorban.

Szeperemete. Nemrég a tűz a község
 harmadrészét elpusztította. Minap este
 villámcsapás következtében újabb tűz tá-
 madt, melynek harmincz különféle mel-
 lésünkre álló erővel a katolikus iskola-
 egyesületet. A harmadik mező, melyen
 dolgozunk kell, a társadalmi tér. Fog-
 lalkozunk kell mindazzal, ami az emberi
 nyomorúság és határt nem ismerő gaz-
 dagság között tátongó űrt betölti. A szo-
 cializmus szocializmus a jövő! A szo-
 cializmus bajok oltóerője elmégesedésnek,
 mint amint most tapasztalunk, egyik fő-
 oka az, hogy az emberiség közzelfogásá-
 ból már majdnem kivesszék a keresztény
 világnézetet. Szenvedélyeket paragrafu-
 sokba öntött törvények által bizonyos
 mértékig fékezni igen, de állandóan sa-
 bályozni lehetetlenség. Fizikai eszközök
 erre egyedül teljesen képtelenek, át kell
 tehát térni az erkölcsi tere és ott kell
 keresni az orvosságot, mely egy egészé-
 ses szociál-politikai akcióval karöltve
 bizonyára alkalmas lesz a bajoknak eny-
 hítésére. Maradjunk tehát e munka hár-
 mas mezején. Ezzel megnyitóm a IX-ik
 katolikus nagygyűlést.

Tusnádfürdő az államé.

Tusnádfürdő. Tusnádfürdő, amelyért az er-
 délyi román bankok már régen küzdtek
 folytattak, most végérvényesen a magyar
 állam kezébe került. A belügyminiszter
 a minap értesítette Kállay Ubult, Csik
 vármegye alispánját, hogy Tusnádfürdő-
 nek állami kezelésbe való vételét a pénz-
 ügyminiszterrel egyetértőleg elhatározták.

A kath. nagygyűlés megnyitója.

Gróf Zichy János elnök beszéde.

Lapunk más helyén tett megjegyzé-
 seinkkel összefüggésben, közöljük gróf
 Zichy János, a Szegeden a napokban meg-
 tartott, kath. nagygyűlés elnökének meg-
 nyitójából ezt a nagyjelentőségű részle-
 tet:

„A mi törekvéseink — mondta a töb-
 bi között — minden antagonizmustól
 menten, elsősorban államfenntartó irány-
 zatot követnek. Mi azért szerveztük a
 katolikus társadalmat, hogy mint olyat,
 beállítsuk az állami élet szervezetébe,
 a maga egészében, hogy azon erkölcsi tö-
 két, melylyel rendelkezünk, hazánk szá-
 mára gyümölcsöztesük. De hogy ezt te-
 Hessük, mindenekelőtt magunknak kell
 nagy tökéletet gyűjteni, hogy ne csak qua-
 ntitatív, hanem mindenekelőtt kvalitatíve
 nyomjunk a latban. Miért akarunk mi
 nélkülözhetetlen rész lenni a magyar tá-
 rsadalomban? Azért, mert — öszintén
 szólna — bele akarjuk vinni a magunk
 erkölcsi világnézetét az állam szervezeté-
 be, a mi szervezett erőnkkel akarjuk gyar-
 rapítani az ő erejét. Mert nagy a mi
 erőnk t. kath. kongresszus és erre az
 erőre feltétlen szüksége van az államnak,
 ha nem csak fizikai, hanem erkölcsi éle-
 tet is akar folytatni. A legnagyobb mér-
 tékben fokozott isteni gondolatot és ér-
 zést akarja belevinni a katolikus társa-
 dalom az életbe. Ezt a törekvésünket meg
 nem támadhatja senki sem, annál ke-
 vesébb, mert távol állunk a politika ki-
 csinyses mesterkedésétől. A mi céljaink
 és törekvéseink sokkal általánosabbak és
 magasabbak, semhogy bele akarnók és
 bele tudnók illeszteni egyik vagy másik
 politikai párttörekvés aránylag mindig
 szűk kereteibe.

De öszintén szólna, az nem is volna
 célszerű, mert mi állandóan elvtársakat
 akarunk gyűjteni és soroztatni, már
 pedig erre a politika mezeje azért sem
 alkalmas, mert a napi politika rendszer-
 int választásokat emel és önkéntelenül
 nem az egyesítő, hanem az elválasztó vá-
 laszfallakat keresi.

A katolicizmus társadalmi értele-
 mben hazánkban univerzális érdekeket kép-
 visel. Onnan van az, hogy olyanokat, kik
 felfogják és helyeslik a katolicizmus
 szerveztségének szükségességét, minden
 politikai pártban találunk, olyanok, kik
 lelkesen sikra szállnak a katolicizmus
 megtámadott érdekeiért minden politi-
 kai pártban vannak és politikai pártkü-
 lönség nélkül sorakoznak hozzánk olyan
 magyar politikusok, kik állandóan dol-
 gozni akarnak, katolikus szellemben
 a szociális tere, ezt a katolikus szövet-
 séget megalkotó elemek összetétele vilá-
 gosan mutatja. A mai társadalmi és po-
 litikai viszonyok pedig egyszerűen pa-
 ranesolják az erők összesítésére irányuló
 törekvések érvényesítését. Az tehát, ki
 katolikus czim alatt bármely irányban
 elszigetelésre törekszik, vagy a katoli-
 kusokat kategóriákra osztja és speciális
 célok érdekében tőlük elválva, saját ut-
 jain jár, azt bármint jó szándék is ve-
 zesse, nézetem szerint nemcsak hogy nem
 tesz szolgálatot ügyünknek, hanem hatá-
 rozottan árt neki.

Azt mondta egyszer valaki: Ha Szent
 Péter ma élne, bizonyára újságíró volna,
 én ezt aláírom, mert tudom, hogy ma va-
 lóban hatni, igazán befolyást gyakorolni,
 irányítani, hódítani csakis a sajtó útján
 lehet. Hogy működésünk tehát sikeres
 legyen, mindenekelőtt szervezni kell azt
 az akciózt, mely hivatva van a kereszté-
 ny világnézetet belevinni a közzelfo-
 gásba, okosan, következetesen és minde-
 nekelőtt magas nívón álló hírlapirodalom
 által. Azért mondom, hogy magas nívón
 álló hírlapirodalom által, mert nem köve-
 telhetjük senkitől, hogy csak azért olvas-
 son újsgát, mert az katolikus irányu.

Ne legyen sok katolikus lap, hanem
 csak néhány nagy katolikus újság.
 Második nagy feladatunk érvényesí-
 ti befolyásunkat a nép nevelésére. Irá-
 nyítsuk és istápoljuk minden rendelkezé-
 sünkre álló erővel a katolikus iskola-
 egyesületet. A harmadik mező, melyen
 dolgozunk kell, a társadalmi tér. Fog-
 lalkozunk kell mindazzal, ami az emberi
 nyomorúság és határt nem ismerő gaz-
 dagság között tátongó űrt betölti. A szo-
 cializmus bajok oltóerője elmégesedésnek,
 mint amint most tapasztalunk, egyik fő-
 oka az, hogy az emberiség közzelfogásá-
 ból már majdnem kivesszék a keresztény
 világnézetet. Szenvedélyeket paragrafu-
 sokba öntött törvények által bizonyos
 mértékig fékezni igen, de állandóan sa-
 bályozni lehetetlenség. Fizikai eszközök
 erre egyedül teljesen képtelenek, át kell
 tehát térni az erkölcsi tere és ott kell
 keresni az orvosságot, mely egy egészé-
 ses szociál-politikai akcióval karöltve
 bizonyára alkalmas lesz a bajoknak eny-
 hítésére. Maradjunk tehát e munka hár-
 mas mezején. Ezzel megnyitóm a IX-ik
 katolikus nagygyűlést.

Magyarországi törvénycarnok.

**Veri a Devla a dádekat! — Ne bánts az
 Istent! — A nevelőnő pásztorórát ad egy
 nagy Friczinék. — A közjegyző ur. —
 Börtönből szabaduló ügyvéd. — A hiva-
 tás rabja. — Elitélve — felmentve. —
 Oh, azok a Katiczák, szobacizák!**

Mint olvassuk, a belügyminisztérium-
 hoz, mely évek óta foglalkozik a cigány-
 ügy rendezésével, a kóbor cigányok el-
 len készített új törvényjavaslat érkezett.
 A javaslatot Vörös György megyei tiszt-
 viselő nyújtotta be Zalavármegye tör-
 vényhatóságához a kormányhoz való fel-
 terjesztés miatt.

Kis Károly lakatoságát, aki 1908-
 ban valami emléklapot adott ki egy má-
 jusi ünnep alkalmából, Csizmadia Sán-
 dor egy versének a közlése miatt, mely-
 ben az esküdtbíróóság vallás elleni vétse-
 get látott, hat hónapi fogházra ítélték. A
 királyi Kuria erre koronára pénzbüntetés-
 re, vagy ötven napi elzárásra változtatta
 az ítéletet.

A nevelőnő órákat és pásztorórákat
 adott. A pásztorórákon egy nagy Friczi
 volt a tanítványa. A nagy Friczit a ne-
 velőnő alaposan kioktatta a szerelemből,
 meg egyébből. Például abból, hogy okos
 dolog szeretve is a pénztrézán tartani a
 kezét. Friczi ur, G. Friczi ur, hálaból
 a törvényszékre bízta ezért az elismeré-
 st. A törvényszék fényesen megfelelt
 ennek, amennyiben F. Franeziska nevelő-
 nőt hatheti fogházra ítélte. Persze, mind-
 ez Budapesten történt, de az a fentar-
 tással, hogy megtörténhetik New York-
 ban is.

Czeisler Lipót budapesti részletár-
 kereskedő büntető feljelentést tett üzlet-
 vezetője, Krausz Mihály ellen, akit azzal
 vádolt, hogy amíg üzletében alkalmazva
 volt, mintegy 1500 korona értékű árut
 elikkasztott. A büntető törvényszék sik-
 kasztás büntette miatt az enyhítő körü-
 mények figyelembe vételével elítélte
 Krausz Mihályt négy hónapi fogházra.
 A kir. ítélőtábla pedig megsemmisítve a
 törvényszék marasztaló ítéletét, a vádlot-
 tat bizonyítékok elégtelensége okból fel-
 mentette a vád alól.

LILIOM CREMET ES SZAPPANT
RÓTH SAMUEL-félt
 ha használ, arca sima, fehér, puha és üde lesz. SZEPLŐT,
 májfoltot, pattanásokat, kitééseket és minden nevű arcztisztítást
 legroviább idő alatt az arczról levez. Kapható RÓTH SAMUEL gyógyszerárban,
 a „MEGVÁLTO”-hoz.
125 AVE. A, Cor. 8th Street, NEW YORK CITY.

MONOPOL KAVÉHÁZ
 RÓTH PÉTER Mgr.
 NEW YORK, 145 MASONIK AVE., A KILENCZEDIK UTCZA SARKÁN.
 Kitiűnő ételek és italok. Kitiűnő ételek és italok.
A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALÁLKOZÁSI HELYE.
 — MINDEN ESTE ELSŐRANGU ZENEKAR.

Pethes Pál Jászapáti körjegyző volt.
 Pethes Pál az az ember volt, amely zsá-
 nerre Jókai ezt írta: „Születésétől ur, is-
 tentől lángész, magától: sikkasztó. Mert
 Pethes Pál vezérembere volt az istenben
 boldogult nemzeti pártnak „előkelő”
 szerepet vitt a jászságban, tehát 15 eset-
 ben sikkasztott és tehát most a szolnoki
 törvényszék kétévi fegyházra ítélte. Pe-
 thes Pálnak annak idején volt vala egy
 halálosan politikai ellenfele, dr. Kiss Er-
 nő volt országgyűlési képviselő. Pethes
 Pálnak a tárgyaláson ez az ember volt a
 védője. Valahol a Dohány-utczában erre
 olyasmint mondanak az emberek: „Nekem
 legyen”...

Indiana Trust & Savings Bank
MAGYAR TESTVÉREK! Ha meg-
 takarított pénzeteket, melyet ke-
 serves munka árán szerzetek, bi-
 ztos helyen megőrzés céljából
 elhelyezni óhajtatok, küldjétek el
 a fenti címre. A bank elfogad
 betéteket és a nála elhelyezett
 pénzért

3 százaléknvi kamatot
 fizet. S a TELJES ÖSSZEG min-
 den időben felmondás nélkül ki-
 vehető.

BEVÁLT, VESZ ÉS ELAD külföldi
 pénzeket a legkisebb százalék
 mellett.

KÖZJEGYZŐI OSZTÁLY elkészít
 kérvényeket, meghatalmazások-
 kat, adás-veteli szerződéseket és
 konzultusiag hitelesített őket.

HAJÓJEGYEK eladása a leggyor-
 sabb és legbiztosabb hajókra.

PÉNZKÜLDÉS az ó-hazába a leg-
 biztosabb és a leggyorsabb mó-
 don.

AKI HÁZAT akar építeni INDIA-
 NA HARBOR körül, annak a
 bank ad pénzt a felépítésre,
**TELKEK MEGANÁL A BANK-
 NAL OLCÓS ARON VÁSÁROL-
 HATÓK.**

BÁRMI FELVILÁGOSÍTÁSÉRT
 forduljanak **MAGYAR NYEL-
 VEN** erre a címre:

INDIANA TRUST & SAVINGS BANK
3338 Mich Ave.
Indiana Harbor, Ind.

lefejték a pamlagra pihenni. Mikor fel-
 ébredt, nagy meglepetésére konstata-
 lta, hogy kábátja belső zsebéből, melyben
 3400 korona készpénz volt, valaki egy
 darab ezer koronás bankjegyet kilopt.
 A lopás elkövetése után néhány hét mul-
 va kilépett Fisch szolgálatából Plohoczka
 Katalin szobaleány Kormehl Márkusné-
 hoz szegődött el. Rövid félvi ittléte után
 Kormehl né rájött, hogy Plohoczka Ka-
 talin több száz korona értékű ruhaneműt
 lopott tőle. Följelentésére a rendőrség
 csakhamar kiderítette, hogy a Fisch
 Henrik ezer koronás bankjegyet szintén
 Plohoczka Katalin lopta el. A szobaleány
 bevallotta, hogy az ezer koronás bank-
 jegyet ő lopta ki alvó gazdájára zsebéből
 s nyomban a lopás után a pénz Stal-
 meisternéhez vitte, aki ezt a saját neve
 alatt a Pesti Hazai Takarékpénztár teréz-
 városi fiókjánál betéti könyvre helyezte
 el. A minap tartott tárgyaláson a vádlott
 szobaleány azzal védekezett, hogy ő az
 1000 koronás bankjegyet a szőnyegen ta-
 lálta takarítás közben s azt nyomban el-
 vitte szállásadónoájához, Stalmeister
 Adolfnéhoz, megőrzés céljából. Ujabb
 tanuk beidésése céljából a bíróság a fő-
 tárgyalást elnapolta.

A HALOTT ELBESZÉLÉSE.

Regény az amerikai életből.

„A Bevándorló” számára angolból fordította: Ligeti Imre.

(Tizenkilencedik folytatás.)

Manvil, önmagában dörmögve valamit, elfordult.
— Gondolja, hogy megtaláljuk? — kérdeztem aggodalmasan.
Manvil hirtelen felém fordult.
— Jobb lesz, ha ideadja azt a követ, — mondá. — Önnek úgy sines rá szükség.
Adtam neki a gyémántot.
— Jöjj, Crandall, nem akarsz visszajönni ma este?
A meglepetés kifejezése jelent meg Crandall arcán.
— Igen, de — miért, hiszen alig félóra, hogy megérkeztünk.
— Ez elég, — felelte Manvil. — Jöjj, azonnal vissza kell mennünk. Beszélni akarok veled.
Crandall és Manvil kimentek, s én ekkor az ebédlő kandallóján levő órára pillantottam. Eppen féltíz óra volt. Felmentem az emeletre, s halkán kopogtatam Miss Hollister szobájának ajtaján. Az ápolónő megjelent.
— Hogy van a páciense ma este?
— Miss Conray habozott, s aztán hátra tekintett.
— Most alszik, — felelte.
Elfordultam, s az ajtót beesuktam.
Most, hogy Miss Hollister az ápolónő gondjai alatt volt, úgy rendezték el a dolgot, hogy Waller vegye át az éjjeli őrszolgát, s hogy én reggel hat órákor váltam őt fel. Visszatérve az ebédlőbe, jó éjt kívántam Wallernek, s szobámba visszavoltam. Csakhamar mély álomba merültem.
Mielőtt feleküdtem, ajtómat nyitva hagytam, hogy meghallhassam Waller hívását, ha idegenek érkezének a házba.
Felébredésem hirtelen volt. Hogy mi riasztott fel álomból, nem tudom, de a mint felültem ágyamban, a folyosó felől gyöngye nyikorgást hallottam. A következő percekben kinyitottam az ágyból. Felhúztam cipőmet, s magamra kapva némi ruhát, kisléptem a szobából.
A folyosó sötét volt, de padlón egy fény sugarát láttam esilogni, mely Miss Hollister szobájának félig nyílt ajtajából eredt. Lábjuhígyen haladtam a szoba felé, s benéztem.
Miss Hollister az ágyon feküdt. Szemei esukva voltak, s arcának kifejezéséből látni lehetett, hogy alszik. Az ágy mellett Manvil térdelt.
Manvil a lány szétbomlott haját, amint az a párnán elterülve feküdt, igyekezett összeszedni, s azt éppen ajkaihoz szorította. Mögötte az ápolónő állt.
Égy érzetem magam erre a látványra, mintha valami torkomat szorongatta volna. Térdem reszkettek s gyilkoló kedvben éreztem magamat. De micsoda jögn lopózkodott Manvil vissza a házba, s hogy merte fürteit esőkolgani annak a nőnek, akit én szerettem?
Mintha sötét lepel borította volna be a világot, mely sötétebb volt, mint a legkomorabb éjszaka.
Manvil előre hajolva ajkait Miss Hollister ajkaira helyezte.
Égy hirtelen és ellenőrizhetlen érzelem által elragadtatva, berohantam a szobába. Alig léptem át azonban a küszöböt, midőn megbántam tettemet. De a megbánás késő volt. Manvil felnév, észrevette, amint a szoba közepén megálltam.
Hűd pillantást vetett rám, azután lassan felém fordult. Intett az ápolónőnek, kinek szeméből a megdöbbenés tükröződött.
— Jól van, Miss Conray, — mondá fáradt, halk hangon. — Jó éjt.
Manvil kifelé mentében elhaladt mellettem szólás nélkül. Kérdőleg néztem Miss Conrayra, s éppen meg akartam szólítani, de szemének hideg, szemrehányó kifejezése ebben megakadályozott.
— Jobb lesz, ha ön is eltávozik, — mondá az ápolónő.
Valami ismeretlen okból a megbánás érte szállott meg, s éppen el akartam fordulni, midőn az ágy felől egy gyöngye hang szólt meg:
— Mr. Dunston.
Dobogó szívvvel fordultam vissza ismét.
— Menjen, — mondá az ápolónő színlárd hangon. Kezével az ajtóra mutatott.
— Nem látja, hogy Miss Hollister álomban beszél?
Kimentem a folyosóra. Arczom pirban égött, s úgy éreztem magam, mintha büntetést követtem volna el. Azután a hang érzete szállott meg.
Mit kerestem Manvil a szobában? Igyekeztem valami elfogadható magyarázatot találni, s gondolkozva halad-

tam lefelé a lépcsőkön. Amint az ebédlő ajtajához értem, megláttam Manvil, aki éppen felső kabátját vette magára.
— Egy percze kérem, — mondám, megérintve karját, amint ismét szó nélkül akart elhaladni mellettem.
Manvil sarkon fordulva szembeállt velem, de nem szólalt meg.
— Mióta először találkoztam önnel, mióta az ön tanácsai által hagytam magam vezettetni, mindig a sötétben mozogtam, — folytattam beszédemet.
— Nos?...
— Talán jobb lenne, ha módot nyujtana arra, hogy tisztában láthassak.
Manvil gunyos tekintettel nézett rám.
— Eltekintve önnek hozzám való magatartásától, úgy látszik, hogy önnek bizonyos egyéni érdekei is vannak ez ügyben — mondám.
— Az könnyen látható, — volt a rövid válasz.
— Szabad tudnom ez érdekek mibenlétét?
— Nem. Igyekezem mindent, amit az ön ügyének tisztázására szükségesnek látok, olyan jól elvégezni, amint csak lehetséges. Ön azt hiszi, hogy én önzésből eslelkszem. Ha ön tanácsaimat követni fogja, akkor kimenekülhet a hinárból. Ha nem, — mi ön nélkül is boldogulhatunk.
— Mi? — ismételtam esodálkozva. — Kiket ért ezalatt? — Ha jól értem, ön ezt önmagára és Miss Hollisterre vonatkoztatja.
— Önnek egyáltalán nem szükséges ezt megérteni, — felelte Manvil szárazon.
Az ebédlő sarkában volt egy szék, melyen kabátom és kalapom volt elhelyezve. Határozott léptekkel indultam arra, s magamra vettem kabátomat és kalapomat.
— Mit jelentsen ez? — kérdezte Manvil ingerült hangon. — Csak nem akar elmenni?
— Bizonyos tekintetben, én önnek itt vendége vagyok, — mondám. — Ez nekem visszatetszőnek tűnik fel, s nem vagyok azt hajlandó továbbra is megütni.
— Az Isten nevére, ember, elment önnek az esze?
— Nem, sőt most nyertem azt vissza. Ezért akarok öntől most búsuat venni.
— De Duniston...
Leráztam kezét, melyet vállamra helyezett, s megfogtam az ajtókilincset. E pillanatban az ebédlő esengője megszólalt:
— Mi az ördög az? — dörmögte Manvil. — Nagy Isten, Duniston, megőrült ön?
Kinyitva az ajtót, ezt feleltem:
— Engedjék csak be őket.
A látogató Freydel volt.
A tanár alig lépett be, amidőn Miss Conray hangját hallottam meg, aki a felső lépcsőn állva, engem nevémen szólított.
— Mi az? — kiáltottam az ajtót betéve magam után.
— Sziveskedjék azonnal feljönni.
Haboztam és Manvilre néztem.
— Gyorsan! — kiáltott Miss Conray türelmetlenül. — Miss Hollister.
Nem vártam tovább, hanem felrohantam a lépcsőkön.
A sors keze.
Miss Hollister szobájának ajtaja nyitva volt, s az ápolónő intése folytán beléptem.
Miss Hollister teljesen felöltözve egy kályha közelében ült egy karosszéken. Szemei az ajtón függtek, s amint beléptem, könnyedén elpirult. Szemeink találkoztak, s az ő gazdag, telt, munzsikaszerű hangja volt az, mely a esendet megtörté.
— Mr. Duniston.
— Igen, — feleltem halk hangon. — Ön értem küldött, nemde?
Fejével bólintott, s összekulcsolt kezekkel előre hajolt. Pillantása most a kályha izzó zsarátnokán függött.
— Igen, úgy van, — susogta.
Széket helyeztem közelébe, amelyre ültem.
— Jobban van ma este? — kérdeztem.
— Igen, jobban, — felelte szórakozottan. Felém fordulva, hirtelen ezt kérdezte: — Mennyi ideig voltam beteg?
— Körülbelül két hétig. — Szünet állott be, s azután hozzátettem: — Émlékszik valamire, ami ebben az időszakban történt?
— Nem tudom. Sok különös. — Hirtelen szünetet tartott. — Talán mindez csak álom volt, — suttozta.
Ezeket mondva, felém pillantott. A padlóra néztem, de szemem sarkából láttam arcának kifejezését.
— De amint jobban visszaidézem emlékembe a dolgokat, úgy tetszik, hogy azok többet jelentettek egyszerű álomnál, — úgy tetszik, mintha azok a valóságban megtörténtek volna, — folytatta.
— Valóban!
— Igen. Lesz szives nekem megmondani, hogy igazán megtörténtek-e azok?
— Megpróbálok, — feleltem. — De

önnek meg kell mondani, hogy miben állanak a kérdéses dolgok.
Gyenge mosoly játszadozott ajkai körül.
— Természetesen, különben...
Mint ő, most én is a kályha lobogó lángjait néztem, mely vörös fényével beborította a kályha közelében levő tárgyakat.
— Hol volt ön, midőn a legelső álma volt ezek közül, — kérdeztem.
Néhány percig gondolkodott.
— Az utolsó, melyre tisztán emlékszem, azon az estén történt, amelyen önnel az én házamban találkoztam, — kezdte. — Azt hiszem, hogy valaki akkor fenyegetett, hogy megütné, hogy összeestem, a padlón elterültem, s hogy újra megütnétek.
— Demarest irodájában, — juttattam észébe.
Hirtelen réám pillantott.
— Igen, — mondá.
— És azután...
— Azután egy helyen voltam, ahol egy komor arczkifejezésű nő volt állandóan mellettem, s nekem azt mondták, hogy a ház többi lakói mind örültek, s hogy én is tébolyodott voltam.
— Igen.
— Ugy emlékszem, hogy önt is láttam ott, — szakállasan, mint most. Különös ízű italokat adtak nekem inni, és midőn megittam...
Arczát kezeibe temette.
— Tudom, — mondám.
Azután azt hittem, hogy ön is ellenségemhez szegődött, s egy éjjel belopódtam a szobába, melyben ön aludt. Akkor egy levelet esusztattam kabátja zsebébe.
— Megtaláltam és elolvastam, — feleltem.
— Tehát az nem volt álom?
— Nem, nem volt álom.
Azután arra is emlékszem, hogy Thanksgiving napján ön beszélt hozzám, — hogy ön azt mondta, hogy az én kiszabadításom ezéjából jött arra a borzalmas helyre. Egy idegen megakadályozta, hogy megígyam az ápolónő által adott pohár vizet, s ön az idegennek ebben segített. Dr. Demarest és dr. Hale ott voltak. Ön ott valóban barátomnak mutatkozott, nemde?
— Igen.
A szoba ajtaja, mely a folyosóra nyílt, halkán becsukódott Miss Conray, az ápolónő észrevétel nélkül elhagyta a szobát.
— Pár perczezel később a nő, akinek felügyeletére voltam bízva, ismét adott egy pohár vizet, — folytatta Miss Hollister. — Amint azt ajkaimhoz emeltem, a nő elhalványodott, reszkett, s elfordult. Akkor a pohár tartalmát az asztalra levő kancsóba ürítettem. Attól az időtől kezdve tettemet az örüllséget, s vakon mentem, amerre ön vezetett.
A meglepetéstől nem tudtam szólni, s önkénytelenül felémelkedtem a székről.
— Tehát emlékszik arra, — hogy én

mult éjjel szobájába jöttem és megeskoltam...
Ismét elpirult, és elfordult.
— Igen, — felelte halkán, — emlékszem.
Ingadozó léptekkel az ajtó felé indultam.
— Már megy?
Felelet nélkül kezemet az ajtókilincse tettem.
— Ön igen jó volt hozzám mindig — folytatta Miss Hollister.
— Arezaba pillantottam. Volt valami kifejezés a szememben, amitől szívem elkezdett sebesebben dobogni.
— Megbocsát tehát? — kérdeztem.
A szin elünn arczáról, s láttam, hogy ajkait összeszorítja.
— Megbocsátok, — felelte, — s ismét eltakarta arcát.
Megnyomtam a kilincset, s az ajtót félig kinyitottam. Hirtelen megváltoztattam szándékomat, s lassan előrehaladtam arra a helyre, ahol a fiatal nő állt. Merészebb lettem.
— Természetesen, — mondám. — Ilyen eszelekedetnek csak egyféle jelentősége lehet.
— Igen, tudom, — felelte gyöngéd hangon. — De sajnálom.
— Miért?
— Én férjes asszony vagyok.
Ugy visszatáncortam, mintha egy erőteljes kéz hatalmas ütést mért volna réám.
— Férjes asszony! — kiáltottam fel. Egy kéz érintette vállamat.
— Nem, Miss Hollister téved. Ezelőtt egy héttel a bíróság kimondta a választ, melyet ő kért. Ő most már szabad.
A beszélő Manvil volt.
(Vége következik.)

MEGBIZHATÓ BANKÁROK.

E rovat alatt oly bankcégeket nevezünk meg, amelyekhez honitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek czéljából.
NEW YORK ÁLLAM.
KNAUTH, NACHOD és KOHNE, 15 William street, New York.
KISS EMIL, 104 Second Ave., New York. Tíz év óta fennáll.
NEMETH JANOS, 457 Washington street, New York.
ROSETT MORITZ, 197 Stanton Street, New York. Alapított 1879-ben. Pénzküldések és hajójegyelárusítás. **Fiókirodák:** 145 Montgomery street, Jersey City, N. J., 447 State street, Perth Amboy, N. J., 22 N. Main street, Wilkesbarre, Pa., 141 Federal street, Youngstown, O.
SCHWABACH MAGYAR BANKHAZA, 1431-1 Avenue, a 74-ik utca közelében. Pénzküldéseket gyorsan és biztosan eszközöl. Hajójegyeket minden vonalra árusít. Kézzegző okiratokat kiállít és hitelesít.
PENNSYLVANIA ÁLLAM.
B. HENDLER, successor to A. HENDLER SON & Co., Cassandra. Pénzküldemények Magyarországra és Európára bármely részére olcsón, gyorsan és biztosan. Hajójegyek az összes vonalokon az ó-házába sehol olcsóbban nem kaphatók.
FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Minersville. Alapítóke \$500,000.00, tartalékalap és szét nem osztott nyereségy \$75,000.00. Elnök Charles B. Keary, pénztáros Harry F. Potter.
KAIL G. ARPAD, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elintézése. Kézzegzői hitelesítés. Pontos pénzküldés.
FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Leechburg. Összes tőke \$450,000.00. Bankbetéteket elfogad. Pénzküldő és hajójegyiroda.
SCRANTON SAVINGS BANK, Scranton, 120-122 Wyoming Ave. Tőke 100,000 dollár. Főletöl 500,000 dollár. Északkelet-Pennsylvaniaának legrégibb takarékpénztára.
OHIO ÁLLAM.
THE BRIDGEPORT BANK & TRUST CO., PANY, Corner Main and Lincoln Avenue, Bridgeport, Ohio. Pénzt kamatoztat, küld az ó-házába. Hajójegyeket elárusít minden vonalra. Hazai ügyeket gyorsan és jutányosan elintézt.
PAPP MIKLÓS, 3929 Lorain Ave., Cleveland, Ohio. Államilag engedélyezett hajóegy, pénzküldés és közjegyzői iroda.
PERCZEL LAJOS, 532-534 Pearl street, Cleveland.
WISCONSIN ÁLLAM.
MERCHANTS AND SAVINGS BANK, Kereskedelmi és Takarékbank, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke \$25,000. Elad hajójegyeket minden vonalra. Pénzeket elküld a világ bármely részére. Takarékbetéteket elfogad.
NEW JERSEY ÁLLAM.
RIZSAK JANOS, 127 Second street, Passaic. Pénzküldés és hajójegyek. Bármennyű okiratot elkészít.
JOSEPH MAJOR MYERS, Phillipsburg és Alpha. Pénzküldés, hajójegyiroda és közjegyzői hivatal.
WARADY LAJOS, 449 S. Broad St., Trenton. Pénzküldő és hajójegyzilete. Házak, telkek vétele és eladása.
NEMETH JANOS, new yorki bankár, passaic-i fiók pénzküldő- és hajóegyüzlete: 150-2 street, Passaic.
SZABÓ LAJOS, Chrome. Pénzküldés. Hajójegyiroda. Tanács és utbaigazítás ingyen. A vidék egyedüli magyar közjegyzője.
CONNECTICUT ÁLLAM.
BANDRÉ ANDRÁS, 606 Bostwick Ave., Bridgeport. Pénzküldéseket gyorsan és pontosan követi, hajójegyeket a legjobb vonalakra árusít, közjegyzői okiratokat kiállít és hitelesít. A saját házában lakik.
INDIANA ÁLLAM.
INDIANA TRUST AND SAVINGS BANK, 3338 Mich. Avenue, Indiana Harbor. Pénzt kamatoztatásra elfogad. Pénzküldéseket eszközöl az ó-házába gyorsan és biztosan. Hajójegyek minden vonalra. Közjegyzői hivatal. Telkeket elad és házépítésre kölcsönöket elöllegezt.
Pres.: Pöseph Soisson. Cashier: E. E. Floto.
THE YOUGH NATIONAL BANK of CONNELSVILLE, Pa. Ez a nemzeti bank minden betét után 4 százalékos fizet. A connelsvilli és környékbeli magyarság figyelmébe ajánljuk.

Yorkville kávéház
ÉS MAGYAR ÉTTEREM
a new yorki magyarság kellemes találkozóhelye.
152^a MASODIK AVE., NEW YORK.
(A 79. és 80. utca között.)
Telefon: 1542 Lenox.
Tulajdonos: **M. LEINWANDER.**

GUTTMAN J. és TSA
a Nyugat első magyar könyvkereskedése
Imakönyvek, regények, történelmi munkák és minden egyéb könyvek, hazai dohányzószerek, szegedi paprika, lipói túró, magyar szilváknak elárúsítása nagyban és kicsinyben. Jutányos árak. Postai megrendelések pontosan eszközöltek.
PEDLEREKNEK KÖLON KEDVEZMÉNYEK.
Minden megrendelés így ezimzendő:
J. GUTTMAN & CO.,
380 WEST DIVISION STREET,
CHICAGO.

A BEVÁNDORLÓ NYOMDÁJA
Elvállal jutányos árak mellett bármily nyomdai munkát. Újságtól kezdve névjegyig.
ALAPSZABALYOKAT A LEHETS LEGOLCSÓBBAN KÉSZITÜNK.
— aki szép, izléses munkát akar, forduljon hozzánk. —
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.
◆◆◆◆◆ **A BEVÁNDORLÓ NYOMDÁJA** ◆◆◆◆◆
153 East 4th Street, New York.

RIZSAK JANOS KÖZJEGYZŐ
MAGYAR PÉNZKÜLDŐ ÉS VÁLTOINTÉZETE
127-2. IK UTCZA, PASSAIC, N. J.
PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az ó-házába. Az összes hájtáruslatok meghatalmazott képviselője.
MINDENMÉK közjegyzői okiratok szakszzerűen kiállítanak és konzultátsilag hitelesítetnek. Jogi, katonai és telekkönyvi ügyekben pontossággal járok el.
REAM BIZOTT ÜGYEKBE pontosan és lelkiismeretesen járok el.
AZ UTASOKAT SZEMÉLYESEN ELKISÉREM A HAJÓHOZ.
UTBAIGAZÍTAST, felvilágosítást és tanácsot **INGYEN** adok.
FIGÖZLETEK:
ALPHA, N. J. WHARTON, N. J. FRANKLIN FURNACE, N. J. SOUTH BETHLEHEM, PA.

LEGOLCSÓBB és LEGBIZTOSABB
HAJÓJEGYVÁSÁRLÁSRA, PÉNZKÜLDÉSRE
SCHWABACH ÉS FIA
KÉT MAGYAR BANKHAZA
1225 FIRST AVENUE, NEW YORK, a 66-ik utca sarkán.
1431 FIRST AVENUE, NEW YORK, a 74-ik utca közelében.

HUNFALVY HUGÓ
HITES ÜGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS, közjegyzői hivatal.
Iroda a főpostával szemben.
231 BROADWAY, New York City.

WARADY LAJOS
Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése.
PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA.
Az összes hajóvonalak képviselője.
HAZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA.
Magyar közjegyző.
449 S. Broad St., Trenton, N. J.

KAIL G. ARPAD
BANK ÉS HAJÓJEGYÜZLETE
— Alapított 1890-ben. —
Közjegyzői iroda úgy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Pénzküldés az ó-házába hetenkint kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban.
UNIONTOWN, Pa., W. MAIN STREET.

VASÁRNAPRA

"A Bevándorló" pénteki szépirodalmi melléklete.

VI. ÉVFOLYAM, 75. szám.

Literary Section of „A Bevándorló“.

PÉNTEK, 1909. SZEPTEMBER 17-én.

Az örült.

Irta: Semsey Árpád (New Salem.)

Hernyó mázlik lábaid előtt.
Taposd agyan! Taposd agyon!
Mert mérges pille lesz utóda,
Mely megcsipi a gyermeked és gyermeked meghal.

Jajgatsz? Siratod gyermeked?
Miert kacagtál ki
Mikor üvöltve mint sakál
Hívtam fel figyelmed? látnoki szememre?
Én láttam a hernyót,
Amint téli ködmönébe burkolódzik,
A szép pillét, fogai közt mérgező tömlővel,
Amint gyermekedet ölte, mert nem hittél nekem.

Hallod, hogy zugnak? Zug, hallod?
Azt hiszed, hogy gyári tülok hangja,
Mely pihenőt fúj, hogy erős munka után
Izmosodjék a munkás kar?
A halál sip rémes hangja ez;
A pokol országában fúj azoknak,
Kiket még ma szét nem morzsolta a kerék,
Be nem balzsamozott a láva,
Puffadtá nem nyomott a föld,
Vasba nem olvasztott a kohó,
Hogy hallják, hogy élnek.
És a buták azt hiszik, hogy az élet öröm,
A halál néma. — A halál beszél!
Figyelj csak. — Hallod?
Mely sóhajás, mellette gyermekesírás,
A gyermek éhes.
Már nem sóhaj, meghalt, mert éhes volt,
A gyermek még sir. . .
Psz. Hallod? Hallod? Rapsz!

Szétrepedt a kazán!
Mégdöglött tíz ember!
Hallod? Hallod? Jönnek.
Tizenháromszor löttek, meglöttek
tizenháromat,
Mert azt akarták, hogy az „ész“ legyen
a király!
Psz. Hallod? Jajgatnak; korbácsolások.
Hallod? Már nem jajgatnak.
Puff! Sistereg a láng! Emberhus büzlik!
Érzed?
Szátrákolni akartak, agyonverték őket
És bedobták az olvasztóba,
Hogy legyen belőlük legalább — salak.

Olcso dög az ember!
Senkinek sem kell, még az embernek sem.
Oh! Anyák! Miért nem szültök inkább
barmokat?
Háhá! De hiszen barom mind!
Ember csak a — pénz!

És tudjátok ki mondta ezt nekem?
A halál.
Azt is mondta, hogy idő előtt kellett
meghalniok,
Mert nem volt pénzük,
Csengő, csilingelő aranyok.
Egy festett ringyó, kit részeg legények
Rugdostak sarkaikkal, azt mondta:
Hogy még ma is szüzi pir pirositáná
arczát,
Ha lett volna sok aranya.
Egy betörő tolvaj azt mondta:
Hogy még ma is becsületes lenne,
Ha lett volna sok aranya.

Sok aranytal találkoztam egyszer
S azok azt mondták,
Hogy ok sohasem fázhatnak,
Sohasem izzadhatnak,
És sohasem éhezhetnek.
Oly hatalomról beszéltek, amilyen
Az Isten és ördögnek együttvéve sincsen!
Amit akarnak, az történik.
Gyilkolhatnak! S ha legyilkolnak ezret,
Új tizezer áll ott s kínálja testét.
Gyönyörű leányok, hajadonok,
Hajuk selyem, ajkuk róza,
Amilyet még álmaidban sem csókoltál,
Halomszámra fekszenek térded előtt
És könyörgnek, hogy vegyék meg
Szerelemüket.

— Hogy juthatok országokba? kérdém.
Hogy? — kacagtak csengően.
Gazdagnak kellett születned,
Vagy ha már szegény vagy,
Lopj és csalj!

— Eszemben sok a világozság,
Szivemben sok az érzelem,
Eladom nektek.
Távozz! Távozz!
A sátánt ne említsd nekünk!
S a világozság és szív hallatára
Elrohantak,
Mint gonosz szellem a keresztől.

De mi az? — Kisértet a láthatáron
Ki vagy? — Talán te vagy az Isten?
Büszke férfi alak, nyilt tekintet,
Szoborszerű izmok, irtózatos erő.
Ismerek! Te vagy: az önézre ébredt
„munkás“!
Mit akarsz? Kiítani a heréket?
Hát irtsd!

Egek! Mit csinálsz? Örült vagy!
Paloták dülnek, trónok recsegnek,
Fegyveres erők menekülnek —
visszatérnek,
De — mi az? Ők is trónokat döngöttek!
Őneik! Őneik! A pénzük ölik!
Királyok, millióok futni, izzadni
tanulnak!
Itt is szalad egy! ott is! ott is egy!
Utóleredt mind. . .
Mi az? Királyok könyörögnek? —
Kusznak, mint a hernyók? . . .
Taposd agyon! Taposd agyon!
Mert mérgező pille lesz utóda,
Mely megcsipi gyermeked és gyermeked
meghal!

Szervác.

Elbeszélés.

Irta: Lovik Károly.

A Stefánia-uton késő éjjel puhajárásu
hintó szaladt végig, s megállt a viz-
toronynál.
— Itt megvársz, — szolt a fogat gaz-
dája a kocsihoz és lassan lesétál a ve-
senyter felé, amelynek ködös síkját no-
vemberi sötétség koronázza. Házak erre-
felé nem igen vannak, a bolgárok káposz-
tás kertjeiből dühös kutyaugatás hallat-
szik.

Az aranypaszományos kocsis és az inas
kissé csodálkoznak, de nem szólnak sem-
mit; az évek folyamán megszokták uruk
szeszélyeit. A hintó lépésben járja körül
párszor a kövér viztornyt, a lovakról
felhőkben száll a gőz.

Szervác báró elgondolkozva, rossz-
kedvűen megy a homályba. Estélyről jött
s joga van rá, hogy kedvetlen legyen.
Mint már többször, most is észrevette,
hogy a mulatságra nem a rangja, a va-
gyona kedvéért hívták meg, hanem azért,
hogy legyen kin mulatni. Ha egyik-másik
hölgyvel szóba állt, az illető nehezen
tudta elfojtani nevetését, ha pedig Szer-
vác hírtelen visszafordult, többeket raj-
takapott, amint könnyes szemmel kaczag-
nak valamin. Ez a valami nem lehetett
más, mint ő, részben sajtósátság ruházata,
részben Istentől elesufított ábrázata mi-
att.

Szervác bárót Magyarország legesun-
nyább emberének ismerték. Gőndör haja
alacsony homlokába nőtt; az egyik szem-
szürke, a másik barna volt; füle olyan
nagy és vörös, mint a tengeri kagyló.
Ezzel ellentétben a báró orra csak mo-
gyorónagyságu volt, viszont szája szilaj
ívből szaladt föl pofacsontjái. A képet
kiegészítette, hogy a dugszagad íjpu hu-
sos ajka piros lebernyeként ereszkedett
le messze kiugró állára.

Ami az öltözködést illeti, Szervác a
szélsőségeknek hódolt. Az estélyen is tér-
dig erő galambszínű nadrágban, kék
frakkban, brokát mellényben jelent meg,
lábán aranyesatos cipő volt. Most, hogy

az ifjut a liget külső részében látjuk jár-
ni, a következő divatképet kapjuk róla:
Kék-róka galléros, kockás bunda, amely
oly mélyen van kivágyva, mint a szmo-
king; levasalt karimájú, meglepően ma-
gas köcsögkalap; fehér keztü s a jobb
kézben fehér sétatálcza, amelynek arany-
fogantyúja a régi püspökök pásztorbot-
jára emlékeztet.

A báró úgy meglehetősen messze járt
hintájától, amelynek lámpafényét elnyel-
te a köd. Amint az éjjeli vándor a vasúti
töltéshez ért, egy palánk mögül hirtelen
előjött egy lovászsapkás, toprongyos
alak és maga elé tartva revolverét,
kiáltott a sétálóra:

— Pénzt vagy életet!
Szervác nem lepődött meg; aki késő
éjszaka elhagyott helyeken kóborol, el
van készülve az ilyesmire. A bárónál is
volt forgópisztoly, de e pillanatban oly
unottnak, fáradtnak érezte magát, hogy
semmi kedve, semmi ereje sem volt em-
bert ölni.

— Odaadok mindent, — szolt esőnde-
sen.
— Föl a kézzel! — kiabálta az uton-
álló. — Rögtön föl a kézzel!

A fiatal ember engedelmességedet és ég-
nek tartotta fehér keztüis kezét. A ha-
ramia gyors mozdulattal gombolta föl a
kockás bundát, aztán kivette a báró
óráját és pénztárcáját.

— Mennyi van benne? — kérdezte mo-
hón.

— Nem sok pénzt szoktam magamnál
hordani, lesz pár száz forint. De az óra
megér többet, régi műretek és történel-
mi becsé is van, mert egykor Napoleoné
volt. Ha kivánja, holnap visszaváltom.

— Persze! — nevetett a lovászsapkás.
Annyi eszem van, hogy nem ülök föl az
ilyesmire. Nincs egyéb?

— Nincs!

— Helyes. Most tartsa továbbra is föl-
felé a kezét, míg pár nem mászom a vasúti
töltésen. Háttal visszafelé fogok menni.
Ha észreveszem hogy mozdul, lelövöm!

A báró, akinek gondolatai eddig még
mindig visszakalandoztak az estélyre,
most vette észre, milyen veszedelemben
forog. Az utonálló vad, mindenre elszánt
embernek látszott: az arca szakasztott
olyan volt, mint a vérebé (mert az egyi-
ket kötelek földte) sötétén csillogott. Az
izgalom kissé megremegettette Szervácot,
de azért ez az érzés nem volt kellemetlen.

Hiszen olyan régen volt, hogy a báró ide-
gei megfeszültek, a szive dobogott; évek
óta eltompultan járt a világban, sem a
nők, sem a vadászok, sem a színház, sem
az utazás nem hatottak rá. De most, most
kissé összeszorult a torka és a halántékán
sebesen lüktetett az ér.

— Tisztelt barátom, — szólalt meg
Szervác, — mielőtt eltávozik, hadd
mondjak önnek valamit.
Az utonállónak nem tetszett a dolog,
gyanakodva nézett áldozatára.

— Van önnek pisztoly? — kérdezte
nyersen.

— Tessék kivenni a jobb oldalzebem-
ből.
A rabló kiszedte a báró revolverét és
óvatosan kabátjába rejtette.

— Halljuk hát, mit akar mondani. De
röviden, mert rendőrájart jöhet.
Szervác a kívánságához képest rögtön
a dolog érdemére tért.

— Köszönetet akarok mondani önnek,
tisztelt barátom, — kezdte el szokott ud-
variasságával, amelyet mindenkiel szem-
ben megőrzött, — köszönetet, ha ön ezt
mindjárt furesának is találja. Köszönet-
et, elsősorban azért, mert évek óta ez az
első izgalom, amiben részem van. Mi, jó-
módu emberek tudniillik egyebet sem te-
szünk, mint hogy az idegeinket próbáljuk
fölkaklatni. Ezért kártyázunk, iszunk,
szivarozunk, futtatunk, ezért meggyünk
oroszlánra vadászni, ezért kuszzuk a he-
gyeket, ezért hasítjuk könnyű hajóink-
kal a tengert. De mind e szórakozások
nyomtalanul siklottak el fölöttem, nem

tudták megbizsergetni a véretem. Ez az
első eset, hosszú idő óta, hogy valami föl-
izgatott, ha talán nem is túlságosan, de
bizonyos mértékig kétségtelenül.

A lovászsapkás kacagott.

— Ha ez kell önnek, — mondta gunyo-
san, — máskor is találkozhatunk.

— Tartom szerencsémnek, bár azt hi-
szem, hogy az ember az utonállást is meg-
szokhatja, épp úgy, mint a nehéz sziva-
rokat, a halálköründöt vagy a bikavia-
dalt. De eltekintve attól, hogy önnek ezt
az érzést köszönhetem, még valamit meg
kell hálálnom uraságoznak.

— Még valamit?

— Igenis. És pedig azt, hogy ön úgy
beszél velem, úgy szolt hozzám, úgy cse-
lekedett velem szemben, ahogy azt köz-
vetlen benseje sugta.

— Ezt nem értem, — jegyezte meg az
utonálló, akinek a szeme a beszélgetés
közben egyre az utcasarkot nézte, nem
jelenik-e meg rendőr rajta.

— Mindjárt meg fogom magyarázni.
Mi szándéka volt önnek velem? Nemde ki
akart rabolni? Ezt rögtön nyiltnak meg is
mondta. Tisztelt barátom, higgye el, tíz
év óta ez volt az első őszinte szó, amit
hozzám intéztek. Tíz év óta nem találkoztam
emberrel, aki a velem való érintkezé-
sben olyannak mutatkozott volna, ami-
lyen tényleg. Mind hazudtak, az elsőtől
az utolsóig, ki érdekéből, ki ostobaságból,
ki udvariasságból. Soha engem nő igazán
nem szeretett, mert esunyáságozm miatt
visszataszított voltam előttük. Mégis szre-
cszáma nem volt a viszonyaimnak, és pe-
dig a pénzem miatt, amelylyel többet tud-
tam elérni, mint a világ legszebb férfiúja.
Soha nem kaptam igaz szót a gazdagok-
tól, akik irigyeltek, hogy nekem még több-
ben van, mint nekik, soha igaz szót a
szegényektől, akik földig borultak előt-
tem és ha kimentek a szobámból, a mar-
kukba nevettek és azt mondták: „Ki lá-
tott már ilyen majmot?“ Aki velem va-
laha szóba állt, azt mind a leplezett érdek
vezette, amely hamis szavakat adott aj-
kára. Bár sokan hajtottak előttem fejet,
azért egy lélek sem akadt, aki tisztelt
volna, aki kíváncsi lett volna nem
lakhatik-e nemes gondolkodás egy
kockás bunda alatt, nem lehet-e
jobbra érdemes ember az, aki oly förtel-
mesen csunya, mint én? Egyedül jártam
életem utjait és ha meghalok, nem lesz
egy ember, aki sajnáljon. Ön az első, tiszt-
elt barátom, a földön, aki őszintén szolt
hozzám és meg tudta mondani és csele-
kedni azt, amihez a többieknek csak tíz-
tokban volt bátorságuk, hogy kifosszon,
aztán odább álljon.

Szervác egy pillanatra szünetet tar-
tott.

— Ha megengedi, — folytatá azután,
— mindezt kezelt akarok önnek szorita-
ni. Ki tudja, mikor találom megint egy
igaz embert?!

Az utonálló gyanakodva nézett a bá-
róra.

— Kezét szoritani? De hátha elkapja a
kezemet és segítségért kiabál?

— Akkor löjjön le rögtön.

— No jó, — dörmögte a lovászsapkás,
— megpróbálom, bár nem szeretem az
ilyesmit.

A rabló baljába szoritotta forgópisztoly-
ját és jobbját óvatosan odanyújtotta
Szervácnak. A báró melegen rázta meg
a durva tenyerét. Aztán még valami ju-
tott az eszébe.

— Az előbb azt mondtam önnek, —
szolt mosolyogva, — hogy nincs több ér-
téktárgy nálam. Most az eszembe jut,
hogy az újjamon van egy szép gyűrű,
amelyet apámtól kaptam, aki viszont a
nagyapámtól örökölte. Engedje meg,
hogy ezt a gyűrűt önnek átadhassam és
azzal váljunk el jóbarátságban.

Az utonálló nem ellenkezett, mohón
kapta el a gyűrűt és villámsebessen tűn-
tette el mellényzsebébe.

A Kerepesi-ut felől nesz hallatszott.

— De most már igazán megyek, —

mondta a lovászsapkás és háttal a töltés
felé indult. — Alászolgája nagyságozm ur.
Szervác köszönt, aztán lassan vissza-
ballagott a viztoronyhoz, ahol a lovai már
türelmetlenül harapdáltak aranyos zablá-
jukat.

— No haza, fiaim, — szolt a báró a ko-
csishoz meg az inashoz. — Meg is fáztak
tán?

— Hűvös van, méltóságos ur, — felelt
tiszteletteljesen az aranypaszományos ko-
csis.

— Ha hazaértünk, kérjete egy üveg
vörös bort és öt forint borraivalót a ko-
mornyóktól. Menjünk.
A fogat puhán szaladt végig a Stefánia-
ut tar fái között.

— Rég nem volt ilyen jó kedve, —
dörmögte oda az inas a kocsisnak.

— Bizony rég, — felelte a kocsis és szá-
porább járásra biztatta a lovakat.

A karriercsináló agár.

Irta: Szemere György.

Veronka Adi szabó volt. De ha akarta,
szíjgyártó is tudott lenni, kárpitos is.
Egyszóval mindenhez értett, amihez tü
kellett.

Egész harmincz esztendőskoráig vigan
folytatta Adi az üzletet, akkor azonban
hirtelen és váratlanul félbeszakadt szolid
karrierje. Még pedig egy agárkölyök szá-
kitotta félbe. Nem úgy, hogy talán neki
szaladt volna és leharapta volna az ujját,
dehogy. Ajándékba kapta Adi az agarat,
jobban mondva szabószámláját kvittelte
le vele egy zsenri ur. Maga a tény, hogy
agártulajdonos lön belőle, esavarta el az
Adi fejét. Persze nem egyik napról a má-
sikra, hanem lassacskán, pszichológiai fo-
lyamat szerint.

A szolid szabólélek átlényegülése ak-
kor kezdődött, midőn Cziezke elesipte az
első nyulat.

Ez a nyul végtelenül konfundálta Adit.
Mert mit csináljon vele?! . . . Meg nem
ehette, mert meg sem tudta volna nyuz-
ni; el nem adhatta: annál mégis nagyobb
volt a rangja; elajándékozni pedig nem
akarta, mert elvégre sem sportsman ő,
hogy puffra agaraszszék, ezt az ő drága
agara sem kívánhatja töle.

A sok dilemmából oda lyukadt ki Adi,
hogy a zsenrikutyá nem szabónak való:
csak ápititust csinál a nyulpeesenyéhez,
de a hozzávaló kellekkeit nem esipi meg
neki, ha még egy szalad is.

Elhatározta, hogy tovább ajándékozza
a luxusállatot.

De nem akadt ám rá vállalkozó. Senki
sem bizott benne, hogy egy falusi snáj-
der agara nyulat tudjon fogni, ami alap-
jában bolondság, mert hiszen nem a szabó
tanítja az agarat nyulászni, hanem
csak egy magától jön rá, denikve mégis
egy volt: nem akadt ur az egész várme-
gyében, aki pártfogásba vette volna
Cziezkat.

Adi dühbe gurult. Vett egy nagy bun-
kósbotot, hogy agyonüsse vele ingyenélő
kosztosát, de mire a végrehajtásra került
a sor: megmozdult lágy szive, elhajította
a bunkósbotot, inkább más irányban kez-
dett dühöngeni.

Addig-addig izgatta-tüzeltte magát,
hogy a végén már varrni sem tudott,
minduntalan belezsurt az ujjába. . . Min-
denféle dacos ötlete támadt: irtózatos
vágvat érzett magában az ajándékát
visszautasított urak lefőzésére. . . Mert,
okoskodott, ki tudja, mi lakik a Cziezka-
ban? . . . Bolondság! Miért ne főzhetné le
Cziezka a zsenri-agarakat? Azoknak
sines több lábuk négyznél. . . Azért is
megpróbálja, ha tíz pengőjébe kerül is.

Éppen annyiba került. Nevezetesen be-
nevezette Cziezkat a felvidéki agarver-
senyre. Persze nem a saját neve alatt.
Volt annyi esze, hogy illendőbbnek talál-
ja e czélra a gróf N. . . y Rudolf nevét,
mint a Veronka nevezetet. Denikve be-

